National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 20 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A ON4

B1931C/23/1

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 38 (1649) 1981 | NELJAPÄEVAL, 8. OKTOOBRIL — THURSDAY, OCTOBER 8 | XXXII aastakäik

SENSATSIOONILINE LÄTI PAGULASNOORTE KONGRESS INGLISMAAL

Avastusi Riia „kultuurikomitee" reetlikust tegevusest

Ülemaailmne Läti Noorte 5. Kongress Inglismaal, millest võttis osa üle 200 noorte esindaja ja üle 50 vaatleja, kujunes teatud määral sensatsiooniliseks. Eriti huvitava ja ootamatu referaadiga — „Sidemed kodumaaga" — esines Rootsi läti noorte esindaja Vilnis Zalkalns.

Ta rõhutas, et sidemed kodumaaga — sõprade ja sugulastega on vajalikud mõlematele pooltele. Aga sidemed n.n. „Kultuurikomitee" kaudu on väga kardetavad, kuna see on esmajoones KGB asutis. Eesmärgiks ei ole turistide tutvustamine Läti kultuuriliste saavutustega vaid paguluse killustamine ja neutraliseerimine. Teiseks tähtsaks K.K. ülesandeks on Läti KGB salaluure osakonna (ülem Robert Anspoks) ja KGB salajase informatsiooni keskuse (ülem Miervaldis Kucans) juhistel leida „kultuurisidemete" sildi all pagulasperes reetureid ja kommunismi toetajaid. Ta peatus pikemalt ohtude juures millistesse võiks sattuda kergemeelsed „kultuurikomiteega" kaasajooksikud.

PÜÜTI VÄRVATA SPIOONIKS

Et tõendada oma kõnes esiletoodud fakte ta andis sõna 5. kongressi korralduskomitee esimehele Andris Mellakauls'ile (Inglismaa läti noorte esindaja), kes avaldas pisiasjades oma ohtlikud ja kardetavad seiklused K.K. ja KGB tegelastega. Ta jutustas kuidas läti kommunistlik „julgeolekukomitee" püüdis teda teha

(Järg. lk. 3)

Egiptuse president Anwar Sadat mõrvati

Egiptuse president Anwar Sadat suri teisipäeval atentaadi ohvrina. Ta võttis koos teiste ametikandjatega ja külalistega vastu paraadi, mis korraldati 6. okt. 1973. a. sõja meenutamiseks, kui ühelt paraadikolonnis liikuvalt sõidukilt hakkasid sõjaväelased automaatrelvadega tulistama. President viidi sõjaväehaiglasse. Esialgu olid teated atendaadi kohta napid ja vastukäivad. Teisipäeva hommikul teatati Kanada raadiouudistes, et paraadi ülekanne TV-s oli äkitselt katkestatud atendaadi pärast, president viidud haiglasse ja mitu isikut said surma ja haavata.

Hilisem teade andis informatsiooni, et presidendil on kergem haav ja tema perekond on kogunenud haiglasse. Keskpäeval tuli teade, et Anwar Sadat suri operatsioonilaual. Tulistamisel sai surma presidendi erasekretär ja paarkümmend haavata, nende hulgas asepresident ja kaitseminister.

Anwar Sadat oli 62 aastane. Tema surm võib tuua rahutusi ja suuri muudatusi Lähis-Idas.

„Meie Elu" toimetus ja talitus on suletud laupäeval, 10. oktoobril ja esmaspäeval, 12. oktoobril Lõikustänupüha puhul.

Erich Toffer koos sugulastega oma villa juures Key Largo's, Floridas ja luksusjahi „Eva" vaatetekil.

NIXON KÜLASTAS SAKSAMAAL EESTI MILJONÄRI

STOKHOLM (EPL) — Saksa päevaleht „Bild" toob 6-veerulise pealkirjaga sõnumi end. USA presidendi Nixoni külaskäigust Saksamaale, Flensburgi, kus ta külastas oma „seitsmeteistkümnendat parimat sõpra" eestlasest miljonäri, 58-aastast Erich Tofferit.

Külastus algas 2. septembril. Tofferil on Flensburgis suurhotell „Hotel an der Grenze", 240 voodiga, siis kaks super-kaubamaja ja bensiinijaamu. USA-s omab ta villa ja 20-meetri pikkuse jahtlaeva. Pärast sõda ehitas Toffer üles kohviröstimise vabriku, millel osakonnad kogu Saksamaal ja varustas hiljem Saksa Liiduarmeed ja USA väeosi Saksamaal manöövrite toiduportsjonitega.

Toffer on abielus ja tal on kaks last, 25 ja 15 aastat vanad. Ta elab oma hotelli kõrgemail korrusel penthousi-taolises korteris, mis on 450 ruutmeetrit suur: marmorpõrandad, mahagoni-laed, pärsia vaibad, Yukapalmid jne.

Tofferi villa-naabriks Ameerikas on Nixoni parim sõber, pankur Charles („Bebe") Rebozo. Sealtkaudu tekkis tutvus Nixoniga, kellega ta käis korduvalt oma jahiga sõitmas. Teatavasti ilmus Nixoni sulest bestselleriks tunnistatud raamat „Nii kaotame rahu". Sellest raamatust on tehtud 27 eksemplari kuldtrükis. Seitsmeteistkümnes eksemplar Nixoni isikliku pühendusega on Tofferil.

Oma isikust andis Erich Toffer saksa reporterile järgmise lühiseletuse: „Olen pärit Tallinnast. Kõik minu

(Järg. lk. 3)

DISSIDENT-KIRJANIKE KONGRESSIL TÕSTATATI MART NIKLUSE KÜSIMUS

1.—4. oktoobrini peeti Torontos ülemaailmne dissident-kirjanike kongress „Kirjanik ja inimõigused", mis oli korraldatud Toronto ülikooli juures töötava „Toronto Arts Group for Human Rights" poolt koostöös Amnesty International'iga ja PEN klubidega.

Kongressi avas 1. oktoobril Amnesty International'i peasekretär Thomas Hammerberg ja kongressist võttis osa umbes 90 kirjanikku. Avakõnes märkis T. Hammerberg, kes on rootsi päritoluga, et ligi pooltes UN liikmesriikides on poliitilisi vange, kes kannatavad tagakiusamiste all. Üksikasjalikumad ülevaated olukordadest regionaalsetes piirkondades anti kuues eritöörühmas. Ida-Euroopa osas esines ettekandega olukorrast Eestis ja teistes Balti riikides eesti kirjanik Arved Viirlaid rõhutades sealsete rahvaste nõuet vabadusele ja okupatsioonivõimude poliitilist survet neis maades.

VIIRLAID KÕNELES

Laudkondade diskussioonis Ida-Euroopa kohta valgustati olukorda mitme esindaja poolt objektiivselt ja rõhutati eriti dissident-kirjanike kannatusi sealsete kommunistlike rezhiimide all. Nõukogude Liidu dissidentlike kirjanike kannatustest kõneles üksikasjalikumalt Natalja Gorbanevskaja, kes oli ise olnud kaks korda paigutatud vaimuhaiglasse, pääses välja 1975. a. ja elab praegu Pariisis. N. Gorbanevskaja nimetas ka Mart Nikluse tagakiusamist, keda ta isiklikult tundis ja avaldas kartust ta tervise vastupidamise pärast. A. Viirlaid iseloomustas rahva ja kirjanike kannatusi Eestis ja teistes Balti riikides ja süüdistas vaba maailma vähese tähelepanu balti rahvastele pööramise pärast. Rootslanna Britt Arenader, Rootsi PEN klubi sekretär, analüüsis Nõukogude Liidu põhiseadust, milledes deklareeritud põhimõtted on vastuolus tegelikkusega. Ida-Saksa olukorrast kõneles Lääne-Berliinis elav Hans Buch, märkides, et Ida-Saksamaa saadab oma dissidendid välja Lääne-Saksamaale, ja tshehhi kirjanike kannatusi käsitas Zdena Tominova.

Kongressi teisel päeval esitati kokkuvõtted eripiirkondade koosolekuist. Peale Ida-Euroopa töögrupi kurtsid teiste piirkondade esindajad peamiselt parempoolsete rezhiimide ülekohtust sealsete liberaalsete kirjanike suhtes. Üks jaapanlane sarjas tugevalt Taiwani, ja tugevat häält tõsteti Lõuna-Aafrika, Salvadori ja Tshiili rezhiimide vastu.

MART NIKLUSE KÜSIMUS

Eestlastest jälgisid käiku EKN peasekretär E. Salurand, kes levitas okupeeritud Eestis välja antud 40 intellektuaali protestikirja, ja Henny Aruja, kes läbirääkimiste korras rõhutas Mart Nikluse rasket olukorda, kellele Amnesty International peaks suuremat tähelepanu pöörama. Kongressi koosolekuil viibisid veel Stella Kerson ja Vally Naelapea.

Toimunud kongressi kohta on iseloomustav, et kongressi korraldajad ei saatnud kutseid ega informatsiooni ei siinsetele etnilistele keskorganisatsioonidele ega etnilistele ajalehtedele kongressi jälgimiseks. Seetõttu puudusid kongressilt ka ametlikud osavõtjad ukrainlaste, poolakate ning lätlaste ja leedulaste poolt. Üks ukraina kirjanik haaras siiski sõnavõttude korras sõna ja kirjeldas Ukraina olukorda läbirääkimistes ettenähtud aja jooksul.

HELMI HERMAN'I
KUNSTINÄITUS
akvarellid ja skulptuurid
„KARU OF CANADA„ ART GALLERY
2600 John St., Unit 220, Markham, Ontario — Tel. 495-2068
Näituse avamine laupäeval, 17. oktoobril kl. 3—8.
Näitus on avatud kuni 31. oktoobrini.
Galerii avatud äripäeviti kl. 9—5, laup. ja pühap. kl. 3—7.

DR. ILSE LEHISTE
Ohio State University'st kõneleb:
1. VABAD JA SEOTUD ASSOTSIATSIOONID URVE KARUKSI LUULES
2. EESTI RAHVATARKUS VANASÕNADE VALGUSEL
Neljapäeval, 15. oktoobril kell 7.30 õ. Tartu College'is.
EESTI KIRJANDUSE SÕBRAD

HIIDLASTE SELTS
Hiidlaste traditsiooniline ja kireva kavaga
MARDIPIDU
laupäeval, 7. novembril 1981 kell 7 p.l.
Toronto Eesti Maja suures saalis
KÕIK TERETULNUD!

Eesti Invaliide Toetav Naisring Torontos
MOENÄITUS
pühapäeval, 1. novembril 1981 kell 3 pl.
Eesti Maja suures saalis.
Sissepääs $6.00
Piletite ettetellimine pr. E. Vooglaid tel. 773-4325 ja pr. E. Kruusement tel. 231-6157

TORONTO EESTI SEGAKOORI
30. AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE
PIDULIK AKTUS
pühapäeval, 18. okt.
kell 2 p.l.
Eesti Majas.
JUUBELIBALL
laupäeval, 31. okt. kell 7 õhtul
Prince Hotel, Toronto,
900 York Mills Road
Laudade reserveerimine ballile: Pr. K. Konze 444-7108, Pr. S. Ristmäe 255-5234

NEW YORGI EESTI TEATER
Laupäeval, 17. oktoobril kell 4 peale lõunat
Lawrence Park Collegiate Institute auditooriumis
125 Chatsworth Dr. (Lawrence W. ja Avenue Rd.)
SIDE
EDUARD VILDE DRAAMA 4. VAATUSES
Lavastus: URMAS KÄRNER ☆ Lavakujundus: RAOUL LIND
Pääsmed eelmüügil alates 21. septembrist Abistamiskomitees Eesti Majas tel. 461-1344, „Pokos" 767 M. Pleasant Rd. tel. 488-2078 ja S. Valge tel. 469-0664. Etenduse päeval kohapeal alates kella 2.30 peale lõunat. Pääsmete hind $8.00, õpilastele $6.00.

Reedel, 16. oktoobril kell 7.30 õ.
KONTSERT
Vana-Andrese kiriku suures saalis
EVA WILSON-MÄRTSON, sopran — KARL BERGEMANN, klaver
Ravel, Faure, Berg, Deckner ja Tobiase helitööd. Pääse $5.00
KIRIKUKONTSERT
Vana-Andrese kirikus pühapäeval, 18. oktoobril kell 11 hommikul.
EVA WILSON-MÄRTSON, sopran — CARL-OTTO MÄRTSON orelil
Tobias-Duesberg, Lüdig, Toi, Campra, Süda, Deckner, Kapp helitööd.
Pääse kiriku korjandus.

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly.
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 — Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773.

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h. -5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ. Laup. kl. 9 h.-1 p.l. „MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas — 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $11.00; USA-sse — 1 a. $32.00, 6 k. $17.00, 3 k. $11.50; Ülemeremaadesse: 1 a. $36.00, 6 k. $18.00, 3 k. $12.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri- ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $32.75, 6 k. $16.40.

Üksiknumber —.55¢.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $5.00, tekstis $4.50, kuulutuste küljel $4.25.

TORONTO EESTI ÜHISPANK
958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6
465-4650, 465-4659
Ühenduses on jõud
Pank avatud: Päeval 10:00—3:00 (esmasp.—reedeni)
Õhtul 5:30—8:00 (esmap. ja neljap.)
LAENUD SOODSATEL TINGIMUSTEL KAASMAALASTELE
Informatsiooni saab pangast lahtioleku aegadel.
Kõik uued laenud on laenuvõtja surma puhul kindlustatud kuni $30,000 ulatuses ja jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud kuni $10,000 ulatuses vastavalt kindlustuse tingimustele.

Aktuaalsel teemal

TANTS PÕHISEADUSE ÜMBER

Kanada 9-sa liikmeline Kõrgem Kohus, kus Bora Laskin esimeheks andis viimaks oma otsuse P. E. Trudeau põhiseaduse kohta. Kuid otsus osutus selliseks, et mõlemad pooled, Ottawa liberaalide enamusvalitsus ja 8 kümnest Kanada provintsist, kes ei ole nõus P. E. Trudeau põhiseadusega, leiavad, et kohus andis neile õiguse.

Kohus eraldas kogu probleemi kolme ossa. Esimesele küsimusele, et kas uus põhiseadus muudab seniseid liiduvalitsuse ja provintside vahekordi, oli üksmeelne otsus — muudab. Teisele küsimusele, et kas on vajadust, et muutmiseks peab olema provintside nõusolek, 7 kohtunikku leidsid, et selline nõusolek ei ole vajalik. Viimane küsimus oli, et kas tavaõiguse järgi on võimalik muuta seniseid provintside õigusi ilma nende nõusolekuta, oli vastus: 6 kohtunikku „ei" ja 3 kohtunikku „ja".

See suhteliselt keeruline kohtuotsus ei ole annud täielikku õigust kummalegi poolele. Seda tõlgendatakse, et seaduse tähe järgi võiks Ottawa parlament oma enamusega P. E. Trudeau põhiseaduseelnõu panna maksma ja saata Briti parlamendile kinnitamiseks. Kuid seniste väljakujunenud õiguslikkude tavade järgi ei saaks seda teha.

Poolte reaktsioon oli erinev. Õigusminister J. Chretien ilmus kohe otsuse teadasaamisel TV kaamerate ette ja kuulutas valjult ja selgelt, et kohus on 7 häälega kahe vastu tunnistanud liiduvalitsuse aktsiooni seadusepäraseks ja liiduvalitsus läheb põhiseaduse ettepanekuta edasi. Läheb parlamendi ette, kui see tuleb kokku 14. oktoobril ning saadab vastuvõetud põhiseaduse eelnõu Briti parlamendile kinnitamiseks.

Intervjueeriti ka Ontario kohtuministrit Roy McMurtryt ning minister Wellsi, kes mõlemad kinnitasid, et kohtu otsus oli liiduvalitsuse kasuks, sest Ontario on üks kahest provintsist, kes toetab P. E. Trudeau põhiseaduse eelnõud.

Lõpuks saadi TV kaamerate ette ka peaminister P. E. Trudeau, kes viibis Lõuna-Korea pealinnas Seoulis teel Austraaliasse Commonwealthi juhtide konverentsile. P. E. Trudeau kinnitas ka, et kohus on annud talle õiguse, kuid märkis, et ta peab enne oma ministrite ja kaas-parlamendiliikmetega nõu pidama, kuidas ja kui kiiresti edasi minna. Sellest loeti välja, et on võimalikud veel uued nõupidamised provintsidega.

Kui kuulati, et mis arvavad Briti parlamendi liikmed, siis nii konservatiivide kriitik kui ka opositsioonis oleva tööerakonna kriitik leidsid, et Briti parlament vaevalt saab P. E. Trudeau ühepoolset diktaati kinnitada. Briti parlament annab suurt kaalu ka kohtu otsuse sellele osale, kus nõutakse õiguslikkude tavade järele provintside nõusolekut BNA muutmiseks.

Konservatiivide partei juht J. Clark, kes võitles oma parteiga mitu kuud 8 provintsi eest, märkis, et kohus on annud provintsidele täieliku õiguse ja P. E. Trudeau rikub ja ignoreerib Kanada õiguslikke tavasid ning taotleb ühepoolselt senist Kanada õigussüsteemi muutmist.

J. Clarki seisukohta toetas ka peakohtunik Bora Laskin, kes märkis kohtuotsuse ettekandimsel, et uus põhiseaduse eelnõu rikub praeguse föderatsiooni põhiprintsiipe. Ta märkis, et kui Kanada jääb föderatsiooni siis esitatud põhiseaduse eelnõu muutudes seaduseks moodustab Kanadast uue föderatsiooni. See erinev föderatsioon moodustatakse ainult parlamendi enamusega.

Senini toetas liberaalide partei põhiseaduse eelnõud ka uusdemokraatide partei. Nüüd aga nende liider Ed. Broadbent ütles, et nad loobuvad toetusest.

Arvestades seda olukorda võib isegi tekkida P. E. Trudeaul teatud raskusi parlamendis ja võib olla isegi oma parteis, sest uued valimised ei ole enam mägede taga. Praegu arvatakse, et kui tuleks uued valimised, siis P. E. Trudeau kaotaks konservatiividele halva majanduspoliitika pärast.

See keeruline kohtuotsus on annud tuult purjedesse Quebeci separatistidele eesotsas peaminister Rene Levesquega, kes kutsus kohe parlamendi kokku ja ütles, et uus põhiseadus kärbib Quebecile prantsuse keele eesõigust. On mõeldav, et seal korraldatakse uus rahvahääletus ja seekord võivad võita separatistid ning Quebec eraldub Kanada föderatsioonist.

Kaheksa dissident-provintsi eestkõnelejaks on Briti Kolumbia peaminister B. Bennet, kes reisib mööda Kanada provintse ja taotleb kõiki kümmet provintsi saada ühele liinile, et võidelda P. E. Trudeau põhiseaduse eelnõu vastu. Enamik provintside peaministreid on juba oma seisukohad esitanud ja nad on valmis minema Londoni, et jatkata seal võitlust oma provintside õiguste eest. Konservatiivide juht Joe Clark märkis, et uued valimised võivad tulla kõne alla, kui Briti parlament peaks P. E. Trudeau põhiseaduse eelnõu tagasi lükkama.

Eelnevast selgub, et tants põhiseaduse ümber jätkub täie hooga ja keegi ei tea hetkel ütelda, kuidas asja käik edasi kulgeb.

AJK

KANADA PÕHISEADUS SEGASTES TUULTES

Kanada ülemkohtu kauaoodatud seisukoht Kanada konstitutsiooni repatrieerimise küsimuses kujul, nagu selle on välja töötanud Trudeau valitsus on küsimuse otsustamise viinud kaugemale rappa, kui enne ülemkohtu seisukohta. Ülemkohus leidis, et peaminister Trudeau poolt valitud tee on legaalne, s.o õiguslikult võimalik, kuid konstitutsioonilise leppe kohaselt põhjendamata.

Keskvalitsuse poolt väljatöötatud kava sobib hästi keskvalitsusele, kuid ei ole vastuvõetav provintsidele. Praktiliselt on Kanada teatud territooriumide-provintside federatsioon, mis on liitunud vabatahtlikkuse alusel, on erinevate majanduslike võimalustega ning on isegi etniliselt erinev ja rahvuspoliitiliste vajadustega. Keskvalitsusel on jäänud küll legaalne õigus uut põhiseadust esitada koos lootusega suurendada keskvalitsuse ühendavat võimu, milline kavatsus näib nüüd, pärast ülemkohtu seisukohta viivat Kanada uutesse arusaamatustesse. On juba küsitud, kas kavatsetud ühendamise asemel, pole Trudeau valitsus saavutamas tarbetut eraldumist.

Just nüüd on Quebeci peaminister Levesque toonud Quebeci eraldumise küsimuse kiirendatud korras päevakorrale ja ähvardab Quebeci referendumiga, et iseseisvusele lähemale jõuda. Nii ongi Kanada poliitiline, kultuuriline ja majanduslik terviklus kujunenud teravaks küsimuseks, mille lahendamise lõppu pole veel näha. Levesque on lihtsalt teatanud, et praeguse põhiseaduse kava kehtestamisel Quebec lihtsalt keeldub kõiki elemente vastu võtmast ja neile allumast. Kui see nii kujuneb, mida teeb siis valitsus Ottawas: kas Ottawa saadab lihtsalt oma politseiväed ja kehtestab jõuga, milleks Quebec vabatahtlikult valmis ei ole? Praktiliselt tähendaks see kodusõda, mille tulemuseks võiks olla kogu Ida-Kanada väljalangemine Ontario idapiirist alates.

Kuid ka lääne Kanada ei ole Trudeau poliitilises sõiduvees. Otse vastupidi nähakse Albertas ja Briti Columbias keskvalitsuse võimutaotlusi eriti majanduslikus sektoris, kus Ottawa, kindel oma võidus, on läänele peale sundinud majanduslikke leppeid ja seda eriti õlitoodangu osas. Ühteltpoolt võib keskvalitsuse püüdlusi idealiseerida ja näha neis varade jaotuse püüdlusi vaesemate provintside kasuks. Kuid teisest küljest on silmapaistev Trudeau valitsuse isekas pealekäimine ja sundus. Peaministri arrogantsus ja hoolimatus on külge hakanud tema juhtivatele ministritele ja see ei ole vastuvõetav provintside peaministritele. Trudeau oma saates Söulist teatas, et ta läheb konstitutsiooni kojutoomisega edasi, kuna temale jatkub ülemkohtu otsusest, et samm on legaalne. Kui ta selle otsuse juurde jääb, seisab ees palju pahandust. Sellest saadakse aru ka Briti parlamendi ringkondades, kus oodati lahendust nii legaalselt kui ka sisuliselt. Võib olla, et just see asjaolu sunnib peaministrit astuma provintsidega uuesti sisulisse diskussiooni, et Kanadat ookeanist ookeanini rahuldada. Need diskussioonid võivad kesta kuid ja esile kutsuda uusi pahandusi.

Nüüd siis lõpuks on avalikus mõtlemises jõutud välja majesteet rahva juurde, kelle käes, vähemalt põhimõtteliselt on riigis kogu võim, kuid eriti põhiseaduslikes küsimustes. „Toronto Star" jõuabki selle juurde ja julgeb ette panna korraldada referendum põhiseaduse küsimuses. Kui ühine rahvas otsustab põhiseaduse kava kinnitada, siis on see kogu Kanada põhiseadus. Kui rahva enamus referendumil oleva kava tagasi lükkab, siis peab valitsus välja töötama uue kava, mis rahvale vastuvõetav. Sest rahvas õiguskandjana on permanentne institutsioon, iga järgmine valitsus on aga ajutine. Seepärast on rahval õigus oma riigikorda määrata oma näo ja mitte ajutise valitsuse näo järgi. Just seda oleme juba varemalt paaril korral soovitanud ka „Meie Elu" veergudel ja loodame edasi, et selle lahendue juurde lõpuks ka jõutakse.

V.

REAGAN VÕITLEB MITMEL RINDEL

Olles Kongressile soovitanud sõjaväe eelarvet kärpida ainult 2% ulatuses ja suuremaid kärpimisi teha kodurindel sotsiaal-väljaminekute osas, on president Ronald Reagan loonud olukorra, kus tal tuleb Moskva ekspansiooni tõkestamise ajal veel pidada võitlust siserindel konservatiividega ja liberaalidega, enamvähem tasakaalustatud eelarve saavutamiseks.

Reagan usub kindlasti, et tema majanduspoliitika varsti seab Ameerika majanduse jälle korda, aga selles kahtlevad juba mõned tema oma valitsuse liikmed ja soovitavad väga kuluka sõjamasina ülesehitamise asemel kasutada venelaste vastu teisi odavamaid teid ja võtteid. Kui Reaganil esimestel kuudel tuli võidelda ühe vaenlasega, siis nüüd on tekkinud neid hea hulk, nagu Wall Street ja Federal Reserve Bank (Ameerika keskpank) kõrgete intrestide pärast, Kongress uute kodurindel vajatavate väljaminekute kärpimiste pärast, Iisraeli valitsus ja selle toetajad Saudi Araabiale Awacks radarlennukite müümise pärast ja veel üks Kongressis tekkinud uus vastupanurühm, kui president otsustab ellu viia väga kalli MX rakettide süsteemi.

Alles mõned kuud tagasi Reagani lähemad kaastöölised ei oodanud, et Reaganil tuleb võidelda kõigi nende vastastega ja veel ühel ja samal ajal. Varem paistis, et võitlus majandusküsimuste üle on mööda ja president võib pühendada end riigikaitse küsimustele. Aga nii see ei kujunenud.

Reagani valitsusel on väga palju aega nõudnud MX rakettide süsteemi käikulaskmise küsimus. Iga valitsuse tippmehel on omad kavad, sest üksikute osariikide elanikud ja nende poliitilised esindajad on vastu sellele, et neid rakette paigutatakse nende osariiki, nagu Pentagon oli tahtnud. President pole veel lõplikku otsust MX rakettide paigutamise küsimuses teinud ja vaidlused sel alal jatkuvad kõrgemates asutustes.

Presidendile tuli täiesti ootamatult Wall Streeti kriitika ta majanduspoliitika kohta: Kõrgeid laenude protsente ei ole alla viidud (Wall Streeti tegelased kuuluvad suures enamuses Reagani Vabariiklaste parteisse). Samuti Kongressi eelarveamet hakkas väljatooma, et Reagani majanduspoliitika toob palju suuremaid puudujääke, kui seda president arvab olevat. Federal Reserve Boardi esimees Paul A. Volcker oli selgitust andmas Senati eelarvekomisjonis ja seal mõned senaatorid tahtsid kõrgeid laenuprotsente ajada tema süüks ja nõudsid tema tagasiastumist oma kõrgelt kohalt. Volcker tegi seal üllatava avalduse: Mitte tema ei olevat süüdi kõrgetes laenuprotsentides, vaid neid tekitab valitsuse ülejõu elamine. Reagan pidavat vähendama riigi väljaminekuid veel 100 miljardit, siis laenuprotsendid minevat iseenesest alla! Kui valitsus kulutab rohkem kui on sissetulekut, siis peab valitsus tegema puuduva osas laenusid eraturul ja see toiming ajavat laenuprotsendid kõrgele.

Reaganil ei jää muud üle kui tuleb uuesti hakata suuri kärpimisi tegema riigi kulutustes, eriti sotsiaalkulude osas. Presidenti aga hoiatatakse, sest see olevat kardetav mäng, kui riigi abisaajad leiavad, et nende sissetulekuid on kärbitud või üldse kadunud, siis Moskva oma urgitsemistehnikaga võivat USA tagala käärima panna. Nüüd Kongressi liikmete valimisteni olevat aega ainult 13 kuud ja Reagani oma partei liikmed ei julgevat häälte kaotamiste pärast enam Reagani sotsiaalkulutuste kärpimisi toetada. Kongressi republikaanid on korraga jäänud poliitilisel alal „merehaigeks" ja Reagan peab üksinda kulusid kärpima.

Uus segadus Reagani valitsusel on Awacks radar-lennukite Saudi Araabiale müümise ettepanek. Nüüd on ajalehtedes juba ette välja toodud, et Senatis olevat enamus lennukite müümise vastu, milles välisminister A. Haig aga kahtleb. Kui tõesti Senati enamus on lennukite müümise vastu, siis on see esmakordne nähe, et USA valitsus välismaiste huvide pärast ei saa ajada oma maale vajalikku välispoliitikat. Neid radar-lennukeid Saudi Araabias vajab Reagan Lähis-Ida Vene ekspansiooni tõkestamiseks.

KAIKAS

LUGEJA KIRJUTAB

„Meie Elu" avaldab meelsasti oma lugejate mõtteavaldusi — ka neid mis ei ühtu ajalehe seisukohtadega. Palume kirjutada kokkuvõtlikult ja lisada oma nimi ja aadress. Toimetus jätab endale õiguse lugejate kirju redigeerida ja lühendada ning mittesobivuse korral jätta avaldamata.

Looming '81 „väärtõlgendused"

(Vastuseks „Meie Elus" nr. 34 ja 36 ilmunud lugejate kirjadele)

„Looming '81" saamisloos, mis oli esitatud võrdlemisi pikalt ja looklevalt, võrreldi Metsaülikooli loenguid MÜ õppe- ja huviringidega, mida ka niimoodi reporteerisid mõlemad ajakirjanduse esindajad. Vello Sermat enda väärtõlgenduste otsingul seda ei tee ja siis küsib „millest niisugused ekslikud arusaamised tekivad?"

Ajakirjandusel ei ole kerge edasi anda pikki kõnesid paari lühikese lausega. Eriti raske on ajakirjandusel väärtõlgendusi vältida Metsaülikooli suhtes, mis on ajakirjandusele olnud pea alati keelatud pind. (Isiklikke kogemusi MÜ-s õpitud „tarkusest" sain suvila lõkke juurest kuulda, kus MÜ-st naasnud noored demonstreerisid MÜ-s kasutatud eesti keelt sedavõrd shokeerivalt, et minu kadunud abikaasa, kes oli lugupeetud pedagoog, pidi lõkke lõpetama.)

Mis puutub Karavani, siis pole seal noorte esinemised kunagi olnud informaalsed. Alati on olnud kindel aeg, kava ja tegelased. Sama on esitatud ka Estodel, ballidel ja kuninganna ees. Informaalset õhkkonda leidus küll baari ümber või mõjul ja parkimisplatsil. Kui MÜ ja Karavan nii toredad ja kasulikud olid, mis oli siis see loogiline põhjus, mis õigustas „Loomingu" tekkimist? Mõte sai ju alguse juba 1969. aastal. Kui olen eksinud, palun vabandust siira ja sügava kummardusega.

Mis puutub Lembit Torki „Looming 81 asjadesse", siis segab ta ära reportaazhi muljetega, mida eraldasin, et mitte riivata isikuid, kes võivad kindlasti olla ka võimelised paremat programmi koostama Sihid olid ju reporteeritud õpperingi juhatajate endi sõnadega (M.E. # 33). Tulemused jätsid kahjuks teistsuguse mulje.

Osakonna nim oli „Kirjandus", mis tegeles „eesti keele videolintidega ja kirjandusliku eneseväljendamisega". Seda informatsiooni levitas „Loomingu" väga eeskujulik sekretär Lilian Puust igale osavõtjale. Muudatusi ses suhtes juhtkond ei teatanud (M.E. # 33).

„Audio-visuaalse" õppemeetodite ja -vahendite alla mahuvad kriidi ja tahvli kõrval kõik need videofilmid, näidendid, laulud, reportaazhid ja muidu „videod", mida L.T. ülesse loeb ja mida ka igast entsüklopeediast õppida võiks.

Minu muljed (mitte reportaazh) — selle osakonna mõne osa esitustest, kus esinesid TV programmi „Gong Show" eeskujul äsjaarmastajad, kelle eesti keele diktsioon kõvasti soovida jättis, leidsid kahjuks nad ka „sensuaalsust (mitte seksuaalsust, nagu mu käsikirjast on valesti aru saadud) ergutavat".

V.J.

Viina hinna tõus võib Venemaal põhjustada rahutusi

Venelasi teeb rahutuks suur tarbekaupade hindade tõus. Eriti häirib neid viina hinna tõstmine 100%. Oma pahameele väljendamiseks nad on hakanud koostama seinalehti vemmelvärsi stiilis. Neis lubatakse juua viina ka siis kui selle hind läheb mitmekordseks. Tuletatakse meelde, miks algas mäss 1905. ja 1917. aastal jne. Neid riimistatud proteste lauldakse turul, rahva kogunemistel ja sabasseisvate noorte poolt.

Kibestunult räägitakse sellest, et töölistel pole õigust ja võimalust oma pahameelt kusagil avaldada mujal kui seinalehes Neid on kleebitud majade, allmaaraudtee jaamade ja isegi koolimajade seintele.

Valitsuse poolt on selctatud, et viina hinda on tõstetud selleks, et venelased vähendaks joomist. Viimaste andmete kohaselt venelane joob keskmisel 8 liitrit viina aastas.

Tshehhoslovakid ei taha uut „õppetundi"

Tshehhid ja slovakid jälgivad teravalt, mis Poolas sünnib, kuid hoiduvad igasuguste kommentaaride tegevusest. Neil on veel värskelt meeles „Praha Kevade" ja selle kurvad tagajärjed. Tshehhoslovakkia kommunistliku partei häälekandja „Rude Pravo" on mõistnud hukka Poola tööliste nõudmised, kuid noored on eriti huvitatud sellest mis Poolas juhtub ja koerad Tshehhoslovakkiast tahtvat, ühe anekdooti kohaselt minna Poolasse, et ometi kord saaks vabalt haukuda. Et „Praha Kevade" ei saaks korduda selleks on sinna alaliselt paigutatud 85 000 kuni 100 000 N. Liidu sõdurit.

Liiti äri
Downtown Wools Arts & Crafts
9 Queen St. E. Toronto (Yonge juures) — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu, iceland lopi lõng, alpaca, anchor needlepoint lõng, kroy lõng j.t. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põlmimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame).
SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KASITOOKS MUSTRIGA ☆ Kanvaa mitmes värvis ☆ SOODSAD HINNAD.
Avatud: esmasp.,—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4.
Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. — Tel. 469-2005, kell 3—5 p.l.

SULETEKID

Ostke otse tööstusest suletekid, sulgvoodid, — padjad ja voodipesu. ☆ Parandamine ja ümbertegemine.
MASTER DOWN PRODUCTS
4544 Dufferin St., Unit 25, Downsview (lõunapool Finch'i)
Telefon: (416) 638-2255
ja teine äri — 2311 Bloor St. W. (läänepool Runnymede)
Telefon: (416) 763-7326

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7
Tel. 862-7115

S. A. LINDHOLM Ltd. — REALTOR
Tel. 486-7752
Kinnisvara vahendaja Torontos kaasmaalastele teenistuses alates aastast 1954.
Tel. kodus 489-9932

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Äris 291-5054
Kodus 423-5716
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9 291-5054

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Camaro	Monte Carlo	Omega	Ninety Eight
Citation	Caprice	Cutlass	Toronado
Cavalier	Impala	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Erich Toffer 1947. a. Flensburgis.

Nixon . . .

(Algus esiküljel)

sugulased mõrvati venelaste poolt, minu isa küüditati Siberisse."

☆

See oli vist 1946. aasta lõpul, kui Erich Toffer tuli Flensburgist Lübecki Eesti Komiteesse, mis täitis tollal Briti tsooni eestlaste keskesinduse ülesandeid ja sai kontakti allakirjutanuga. Noormees Toffer jättis väga hea mulje, ta oli tollal ülikorralikult riietatud, heade maneeridega ja rääkis head eestikeelt. Ta ütles, et tema isa oli Eesti sõjaväe kolonelleitnant (vist suurtükiväelane) ja on venelaste poolt küüditatud. Ta ei salanud, et ta juba tollal tegutses äritsemisega ja tal ei tundunud huvigi olevat diipiiseisuse vastu.

Mis ärisid ta kohe pärast sõda tegi, sellest polnud juttu. Aga — nagu teada — polnud normaalne äritsemine tollal veel võimalik. Ka mainis ta, et inglise- ja saksakeelega pole tal mingeid raskusi. Allakirjutanu on hiljem vaid kuulnud, et Toffer olevat „jõukas mees". Pole aga kuulda olnud, et ta oleks kusagil eestlasena esile kerkinud.

Eestis oli kolm sellenimelist liini, kes kõik olid omavahel suguluses, ühed kirjutasid oma nime „Tofer", teised „Toffer" ja kolmandad „Tohver".

AHJ

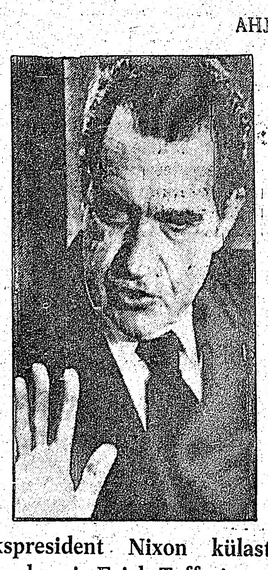

Ekspresident Nixon külastas Flensburgis Erich Tofferit.

Sensatsiooniline . . .

(Algus esiküljel)

salakuulajaks ja informeerijaks. Enesele teadmata Mellakauls oli astunud esimese sammu katsudes hankida K.K. kaudu kodumaa raamatuid ja ajalehti. Sellele järgnes isikliku kontakti võtmine mitmekordsel kohtumisel Ida-Berliinis Gunars Lapins'iga ja teiste läti KGB agentidega. Siis K.K. kutsunud teda kahenädalasele maksuta külaskäigule Riiga. Seal K.K. aktivistid muuseas sõidutanud tema Läti provintsilinna Cesis (Võnnu), kus teda tutvustatud mitmete KGB meestega, ka kellegi Robertiga. Kõik need muidugi olnud erariietes. Pärast seda Mellakauls'il oli lubatud elada Riias sugulaste juures, võtta osa Riia noorte suvekursustest ja laulupeost. Hiljem Andris M. sai teada, et saladuslik Robert, kellega teda tutvustati Võnnus, oli Läti KGB salaluure ülem R. Anspoks. Mitmekordsetel kokkusaamistel salaluure ülem, kasutades osavasti Andris'e keerukut psühholoogilist ja majanduslikku situatsiooni, lubas tulevikus hankida talle luba elamiseks Lätis. Vastutasuks temalt küsitud oma sõprade ja kaaslaste iseloomu kirjeldusi, teateid Euroopa Läti Noorte Liidu tööst, Daugava Kotkate (Läti võitlejate organisatsioon) ja teiste läti pagulasorganisatsioonide ning nende juhtivate tegelaste poliitilist iseloomu ja sihte. Agendid olid tundnud suurt huvi ka võimalike sõjaliste saladuste vastu, kuna M. oli mõnda aega töötanud Inglise riigi ametnikuna. Kartuses enese kui ka oma sugulaste julgeoleku pärast Andris M. viimati andnud lubaduse kaastööks.

Saabudes tagasi Inglismaale 1977. a. sügisel KGB mitmel puhul katsunud astuda kontakti M-ga. Küll lubatud tasuta puhkusreise Ungarisse, küll koosviibimisi Ida-Berliinis. M. aga loobus igasugustest edaspidistest kontaktidest, kuna ta oli juba aegsasti informeerinud Inglise julgeoleku asutusi oma seiklustest KGB-ga.

KGB OTSIB REETUREID

A.M. jutustus jättis sügava mulje kongressi kuulajaskonda. Läti ajalehed viitavad, et selle momendiga olla tekkinud suur ja tähtis pööre pagulaste suhetes ametlike läti kommunistlike asutustega.

V. Zalkalns, jätkates oma referaati rõhutas, et see austusväärne ja julge pihtimus on ainult üks paljudest juhtudes, mis selgesti näitab, et K.K. tõeline ülesanne on KGB abiliste ja informeerijate või äraandjate leidmine pagulasperes. Kuigi M. juhus on väga iseloomulik KGB tegevusele, teistel juhtudel käitlusviisid võivad olla hoopis teistsugused. Muidugi K.K. oskab välja meelitada rohkesti informatsiooni ka „süütuilt" komitee külastajailt „külalislahkete" tasuta söökide ja jookide eest.

Iseenesest see viies ülemaailmne läti noorte kongress, mis kestis 5 päeva, oli väga rikkaliku kavaga. Selle programmis väärtuslike ettekannetega esinesid parimad läti noored teadlased Ameerika Ühendriikidest, Kanadast, Lõuna Ameerikast, Rootsist, Austraaliast, Saksamaalt ja Inglismaalt.

LEO SV.

Nädalakroonika

PÕHISEADUSE KÜSIMUS PARLAMENTI OKTOOBRIS

☆ Kanada Ülemkohus tegi salomonliku otsuse ja leidis, et föderaalvalitsusel on legaalne õigus Kanada põhiseadus (BNA Akt) Londonist Kanadasse tuua ja provintsidel on moraalne õigus seda takistada nii kaua, kui provintsidele ei ole antud kindlustust, et nende eriõigused jäävad puutumata. Peaminister P. E. Trudeau on otsustanud kasutada oma legaalset õigust ja tuua põhiseadus koju ilma provintside nõusolekuta. Ta lubas küsimuse esitada parlamendile sel kuul. Arvatakse, et see võib viia Kanada lagunemisele, eriti Quebeci ja lääneprovintside resoluutse eitava seisukoha tõttu.

Föderaalvalitsus kavatseb alustada laiaulatuslikku selgitustööd selleks, et selgitada rahvale, miks Kanada põhiseaduse kojutoomine on kiireiseloomuline ja selleks ei saa ära oodata aega, kus kõik provintsid on sellega nõus. Selgitustöö teostamiseks kavatsetakse kulutada $4 miljonit.

Lech Walesa valiti „Solidaarsuse" presidendiks

Poola vabade ametiühingute liidu „Solidaarsuse" kongressil valiti liidu presidendiks kaheks aastaks senine president Lech Walesa 55% äraantud häältest. Valimiskampaanias vastaskandidaat Jan Rulewski, kes nõukogude korda teravalt kritiseeris ning revideerimisele lubas võtta vahekorrad N. Liiduga ja teiste Varssavi Pakti riikidega, sai kõige suurema aplausi osaliseks, kuid hääletamisel anti temale ainult 6% häältest. Delegaadid nähtavasti ühinesid Lech Walesaga selles mõttes, et kommunistlik partei Poolas on küllalt tugev, et likvideerida vabad ametiühingud ja taastada range kord. Vabadel ametiühingutel ei ole veel küllalt võimu, et võtta üle Poolas valitsus. Delegaadid nõustusid Lech Walesaga, et neil tuleb töötada koos partei ja valitsusega, et leida ühiselt teid, kuidas Poolat välja viia praegusest kritiilisest majanduslikust olukorrast.

Valimisel „Solidaarsuse" presidendiks Lech Walesa sai palju õnnesoovitelegramme kohalikelt ametiühingutelt. Moskvas võeti see teade vastu kibedustundega ja valitsuse ringkondades kritiseeriti Poola kommunistlikku parteid ja valitsust, et need lubasid kujuneda palju radikaalsemaks „Solidaarsuse" 2. kongressi, kui seda oli 1. kongress 2 nädalat varem. Valitsus ja partei oleks pidanud tegema rohkem, et pidurdada ametiühingute radikaalseid nõudmisi.

JÄLLE MÜÜGIL SUUR

J. SILVET

INGLISE-EESTI SÕNARAAMAT

1206 lhk.

Hind $39.00 — Postiga tellides $3.00 saatekulu

„MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

★ Pange kütted korda enne talve. Ahjude gaasiküttele vahetamine.
★ Kasutage riiklikku toetust. Igasugused kütteseadmete parandused.
★ Mõõdukad hinnad, oskustega töömehed.
ROLAND KULLIK tel. (416) 275-1280

ILMUS

Voldemar Veedam

„LURICH AMEERIKAS"

Hind $8.00 (b) 140 lhk.

Pluss saatekulu 87 c. posti teel tellides.

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont., M4K 2R6

TÄHELEPANUKS ORGANISATSIOONIDELE

„MEIE ELU" on asunud oma järjekordse KALENDRI-TÄHTRAAMATU koostamisele 1982. aastaks.

Kuna „MEIE ELU" KALENDER-TÄHTRAAMAT on organisatsioonidele ja „Meie Elu" laialdasele lugejaskonnale asendamatuks käsiraamatuks üle kogu vaba maailma asuvate eesti organisatsioonide kohta, siis on oluline, et Tähtraamatus oleksid organisatsioonide täielikud õiged aadressid.

Organisatsioonide praeguste õigete aadresside saamiseks palutakse kõiki eesti organisatsioone Kanadas ja mujal saata oma täpsed aadressid Post Code'i äramärkimisega „Meie Elu'le" HILJEMALT 1. NOVEMBRIKS s.a. aadressil:

„MEIE ELU"
958 BROADVIEW AVE.,
TORONTO, ONT. M4K 2R6

Õige aadressi avaldamine „Meie Elu" Tähtraamatus on iga organisatsiooni enda huvides. Seepärast saatke oma aadress „Meie Elu" Tähtraamatu jaoks kohe viivitamatult!

„MEIE ELU"

Willem Noolandi — uus ühispanga esimees.

Muudatusi Toronto Eesti Ühispanga juhatuses

Ühispanga juhatuse esimees Juhan Künnapuu lahkus ühispanga juhatuse esimehe kohalt alates 1. oktoobrist arvestades oma eluaastaid ja tervislikku seisukorda.

Juhan Künnapuu on üks ühispanga asutajaid ja juhatuse liige mitmetel asukohtadel panga asutamise päevast alates, andes suurima panuse ühispanga laekurina panga algaastail.

Vabanenud juhatuse liikme kohale kutsus juhatus senise ühispanga revisjoni komisjoni esimehe hr. Egbert Runge.

Juhatus oma viimasel koosolekul jaotas ametid järgnevalt: esimees Willem Noolandi, abiesimees Karl Randlaid, sekretär Eino Kuris, abisekretär Silver Kask, laekur Ants Kütt, abilaekurid Eduard Kuutma, Egbert Runge.

Revisjoni komisjoni koosseisu täiendamine toimub lähemal ajal.

E.N.K.S. TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI

endiste õpilaste kokkutulek kooli 75. aastapäeva tähistamiseks toimub 18. okt. kl. 3 p.l. H. Avarlaidi kodus, 20 Crestland Ave., East York. Osavõtust teatada paar päeva varem tel. 423-9703.

FINN's SUUR AASTAPÄEVA VÄLJAMÜÜK

Ainult 10 päeva

SUURED SAASTUVÕIMALUSED

Paremaid ja ilusamaid karusnahku on MINK.

Võite valida muidugi endale ka rebase, swakara, pesukaru, pliisami või mitmetest teistest karusnahkadest kasuka.

Valmistame kasukaid ka tellimise peale Teie oma maitse ja soovide kohaselt. Kasukate ümbertegemine. Suur valik moodsaid sügismantleid, uued värvid ja tegumoed — villased ja mohäär.

OSTKE NÜÜD, SOODSAD HINNAD.

FURS by FINN

191 Eglinton Ave. E.
488-1701
Kell 9.30 e.l.—6.00 p.l
Neljap. kuni 7.00 p.l.
Laup. 3.00 p.l.

CHARGEX, MASTER CHARGE

TORONTO LINNA

TEADE JÄÄTMETE ÄRAVIIMISF KOHTA

Lõikustänupüha — esmaspäeval, 12. oktoobril 1981

Esmaspäeval, 12. oktoobril 1981 ei ole jäätmete äraviimist.
Regulaarne esmaspäevane äraviimine toimub **teisipäeval.**
Regulaarne teisipäevane äraviimine toimub **kolmapäeval.**
AJALEHTEDE ja suurte esemete (külmutuskapid, sofad, madratsid, puupraht jne.) äraviimist EI OLE kolmapäeval, 14. oktoobril.
Kolmapäeval, 21. oktoobril toimub ajalehtede ja suurte esemete äraviimine.

Meeldetuletus: Torontos on 18 klaas- ja metallpurkide ümbertöötamise kohta. Lähemaks informatsiooniks helistada 367-7742. Augustikuu jooksul oli kogutud 261 tonni ajalehti, 49 tonni klaasi ja 5 tonni plekktoose.

R. M. BREMNER, P. Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works
City of Toronto

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.,
Toronto, Ont. M4K 1N8
Tel. (416) 466-1951
466-1502

MEIE ÄRIS ON SAADAVAL RIKKALIKUS VALIKUS
VALIK LILLI erisündmusteks ja tähtpäevadeks.
Samuti käsitöö kinkeesemeid —
KULLASEPA, MEREVAIGU-, KERAAMIKA-, NAHA ja PUUNIKERDUSE alal.

Kõneldakse eesti, läti ja inglise keelt.

ILMUS

Eric Pehap

„PAINTINGS & GRAPHICS"

224 lk. Hind $20.00
Postiga tellides pluss saatekulu $1.50

Müügil „MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont., M4K 2R6

Lõikustänupühaks ostke meilt

SUITSUKALKUNIT, SUITSUSINKI JA VERIVORSTI

ÕIGE AEG OSTA meie kaudu liha suurel hulgal SUGAVKÜLMUTUSE jaoks. Müüme terve-, poole- ja veerand loomaviisi. Esimese sordi liha. Tükeldame ja pakime teie soovi kohaselt.

Helistage 425-0450

VIKING FOODS & IMPORTS
133 LAIRD DRIVE, TORONTO, ONT.
M4S 3V5

Talvised äri lahtioleku-ajad alates 6. okt.: teisip.—neljap. 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4. Esmaspäeviti suletud.

KOTA-ahjud
teie sauna jaoks.

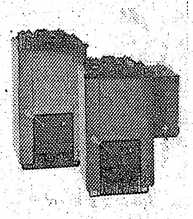

Nüüd saadaval — 2 väga effektiivset puudega köetavat sauna-ahju Soomest. Mõlemad töötavad kuumaõhu ringvoolu süsteemi alusel, mis võimaldab rohkem ühtlast soojust ja tarvitab vähem küttematerjali. Kauaseisev ilus emalist kere. Mõlemad mudelid on saadaval 30 liitrilise roostevabast terasest soojavee paagiga.

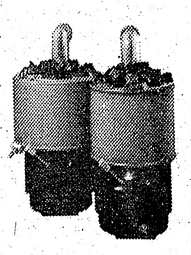

TULGE JA KÜLASTAGE MEID:
DOUBLE M LTD., Unit 3, 690 Progress Ave., Scarborough
HOUSE OF SAUNA, 5330 Yonge St., Willowdale
ROSSOW LUMBER LTD., R.R. 4, Pembroke, Ont.

DEALER INQUIRIES:
AITO manufacturing ltd.
151 Forman Ave., Toronto M4S 2R9 ★ Importers & Wholesalers

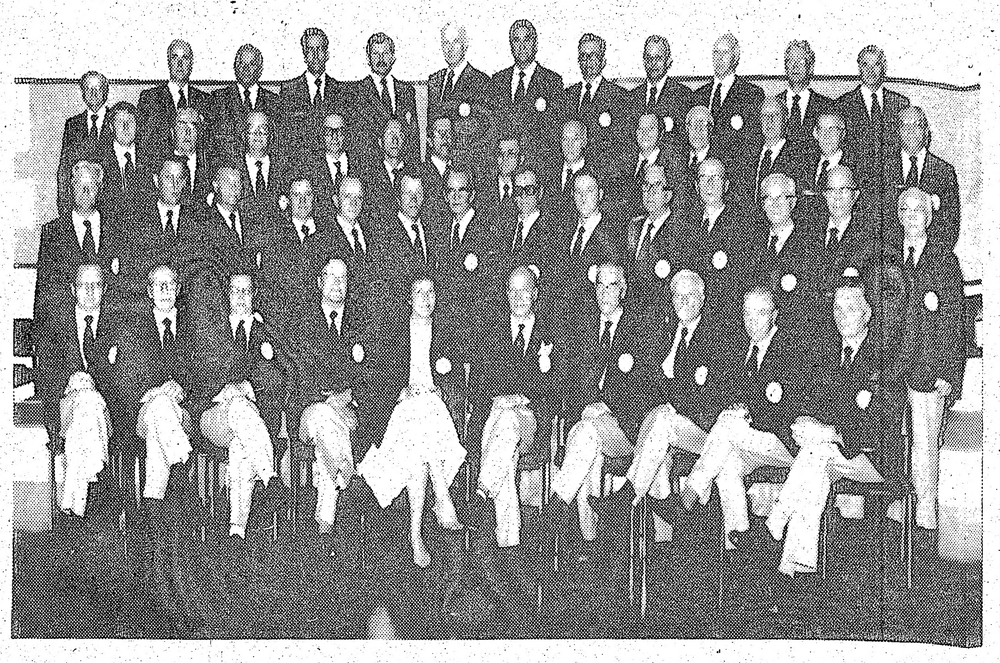

Lahti piirkonna soome sõjaveteranide koor, kes on kontsertreisil Kanadas.

HOOGNE TEGEVUS EESTI KUNSTIDE KESKUSES

Jutuajamisel Eesti Kunstide Keskuse presidendi Stella Kersoniga selgus, et EKK-l on ees tihe tegevus mitmel alal. Jätkatakse traditsiooniks kujunenud tegevust ja alustatakse uuega, et arendada ja levitada eesti rahvuskultuuri laiematele ringkondadele.

Uueks ettevõtteks on Kristi Alliku „Kalevipoja" ainetel ooperi lavastamise aktsioon, mille õnnestumine oleneb meie ühiskonna tahtest viia eesti rahvast iseloomustav kultuur rahvusvahelisele foorumile, et miljonid võiksid meid tundma õppida kui erinevat rahvast teiste rahvaste kõrval.

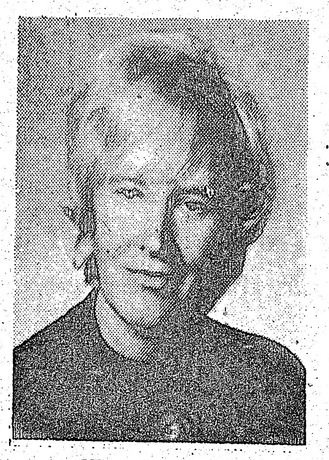

STELLA KERSON

Küsime, kas on ka midagi uut tulemas traditsiooniks kujunenud tegevuses?

„Tulemas on Balti Festival ja Kontsertbüroo 10. aasta juubeliseeria on pühendatud täielikult kanada eesti talentidele. 18. oktoobri kontsert on pühendatud noore eesti helilooja Peeter Tammearule ja eesti luuletajale Meery Dewergnas-Jürgensonile.

Peeter Tammearu on konservatooriumi õppejõud klaveri ja teooria alal. Tema heliloomingust kantakse ette esiettekandena Meery Devergnas-Jürgensoni luule tsiiklile komponeeritud muusika, mida laulab Rosemarie Lindau. Luule on tõlkinud prantsuse keelest Vello Salo. Samuti esitab P. Tammearu viiulisonaadi, kus on kaastegevad kontservatooriumi õpilased ja mis koosneb luule ja muusika põimikust.

Veel on tulemas Tiina Kiik'i akordionikontsert, kus esineb ka noortekoor „Päike" Charles Kipperi juhatusel — peamiselt Kaljo Raidi heliloomingust koos instrumentide ja solistidega.

Lõpuks Liina Purje ja Hillar Liitoja kontsert.

„Millist osa etendab EKK Balti Festivalil?"

„Balti Festivali korraldab õieti Toronto ülikooli Community Relations osakond, mida juhatab Marvi Ricker. See kestab kogu novembrikuu. Eestlaste osas algas organiseerimisega koostöös EKK, EKN ja AABS-i esindajatega (Stella Kerson, Laas Leivat, Olev Träss). Roberts Library's korraldatakse näitus, mille teemaks on „From Baltic Coast — Estonia, Latvia, Lithuania". Näituse nimeks on „Amber of the Baltic Coast". Väljapanekud on rikkalikud merevaigust koos kaardistatud mereteedega. Näituse komitees on eestlaste esindajaks Eneri Taul.

AABS-i sümpoosioni avaloengu peab merevaigu teadlane Joan Todd 27. novembri õhtul samuti merevaigust teemal „Baltic amber — interdisciplinary problem". Sellele järgneb koosviibimine Innes College'is veini ja juustuga.

28. novembril, kell 1 kõneleb dr. W. Isajew Toronto ülikooli sotsioloogia osakonnast sümpoosionis, mille teemaks on „Role of the family in the Baltic identity retention". Arutatakse noorte probleeme ja vanemate mõju noorte seisukohalt vaadatuna. Sellele järgneb noorte laudkonnavestlus, mida juhatab läti zhurnaali toimetaja Baiba Rubess. Järgnevate küsimuste ja diskussioonide juhtideks on Morris Diakowsky multikultuuri osakonnast ja Solveiga Miezitis psühholoogia osakonnast. Järgneb veini ja juustu tund. AABS-i koordinaatoriks on Epp Aruja.

29. novembril kell 3 p.l. leiab aset rahvamuusika kontsert ja demonstratsioon Balti rahvaste rahvapillidest. Lätlased esinevad 40-liikmelise kooriga, leedulastel esineb koor instrumentaal ja vokaal ansambliga. Eesti osas esineb „Jaaniku" Ilo Maimetsa juhtimisel. Kavas on esitada vanu eesti rahva pulmalaule ja kombeid.

Iga rahvusgrupp annab seletusi muusika ja instrumentide kohta. Eesti kannelt tutvustavad Lilian Esop USA-st ja Hanno Bohl Hamiltonist. Kontserdi raames toimub ka rahvapillide näitus, kus eestlaste osas on välja pandud rahvapillid Ellen Parve kollektsioonist. Kontserdile on oodata hulgaliselt etnomuusikaloogia üliõpilasi.

Teatrisümpoosioni juhendab Eda Sepp. Selle raames esitavad noored kolme Balti rahva teatriloomingut. Eesti osas esitatakse rahvakombeid ja laule, mida juhatab Linda Pakri. Sümpoosioni nimeks on „Amber lights".

„Kuulda oli, et isegi Neeme Järvi tuleb Balti Festivali esinema, on see tõsi?"

„Neeme Järvi ei saa kahjuks ajapuudusel tulla. Ta aga juhatab Toronto Sümfooniaorkestrit detsembri alul ja EKK korraldab tema auks 6. detsembril õhtusöögi."

„Tahaksime rohkem kuulda sellest uuemast ettevõttest, korraldada aktsioon Kristi Alliku oopera lavastamiseks."

„See on tõsi, ooper on valmimas ja nüüd korraldada rahakogumise aktsioon, et seda lavastada, mis nõuab kõikide eestlaste ja ka teiste rahvuste tõhusat panust, et ka eesti nimi ooperilavastuses Kanada multikultuuris väärika koha leiaks. Ooperi kirjutamine oli õieti Eesti Kunstide Keskuse tellimistöö Arts Council'i kaudu, kes tasus kulud. EKK oli Kristi Alliku ooperi sponsoriks. Kristi Allik töötab koostöös libretisti Peter Such'iga, kes on York'i ülikoolis mütoloogia professor. Tahame korjandusaktsiooniga juba käesoleval sügisel alustada."

„See on suur ja ilus ettevõte, kas suvel on väljapuhatud, et nüüd hooga peale hakata?"

„Hoopiski mitte. EKK-l on olnud pidev suvetöö. Saime provintsivalitsuselt toetust kahe tööjõu näol. Seda toetust on saadud juba kolmel aastal ja töö on olnud väga edukas. Tänu EKK patroonide kollegiumile, kes on tasunud pool EKK Kunstitare üürist Eesti Majas. Suveti tehti peamiselt arhiivitööd. Organiseeriti diapositiive, koostati kataloog kunstitöödest. Täiendati 1800 ainestikku kaardiga, registreeriti üle 500 noodi Eesti Keskarhiivist ja mujalt. Alustati nootidekogu loomisega. Trükiti Jaan Oad'i kunstikaarte ja töökirjeldus kollektsioonist pandi lindile. Samuti jäädvustatakse kogu tegevus Balti Festivalist eesti osas videolindile ja paigutatakse EKK kultuuripärandi arhiivile", lõpetab väsimatu eesti kultuuri arendaja, edustaja ja toetaja Stella Kerson.

EKK juhatusse kuuluvad: Stella Kerson, Reet Marten-Sehr, Linda Leetma, Marta Kivik, Margit Viia, Asta Ballstadt, Peeter Tammearu, Ille-Mai Gerdels ja Uno Taft.

V.J.

Tähelepanuvääriv külaliskoor Soomest

Soome sõjaveteranide koor Lahti'st tuleb oktoobris ja novembris kontserdi-matkale Kanadasse ja Ühendriikidesse. See 80-ne meheline koor loodi 7 aastat tagasi Lahti linnas, kus ta on saanud erilise populaarsuse esinedes kiriklike ja rahvuslike sündmuste raames. Hoolimata oma lauljate suhteliselt keskmisest vanusest, mis on 66 a. piirides, on koori tase silmapaistvalt kõrge. Koorijuhiks on Kalevi Niemi, hästi tuntud organist ja muusika isiksus Lahti piirkonnas.

Koor saabub New Yorki 14. oktoobril ja annab oma esimese kontserdi Toronto Eesti Majas 17. oktoobril, millele järgneb koosviibimine. Pühapäeval on kirikukontsert Soome Agricola kirikus. Sellele järgneb kontsert-reis Subdury'sse, Sault Ste. Marie'sse, Thunder Bay'sse ja Vancouveri. Sealt edasi Ameerikasse, lõppedes Los Angelesis.

Loodame, et eestlastele pakub see kontsertreis erilist huvi, kuna nende seas on hulgaliselt endiseid Soome sõja veterane.

Kontsertide täpsed ajad ja kohad on selle lehe eelmise numbri veergudel antud kuulutusena.

T. P-la

VEETKE JÕULUD SOOMES. GRUPILEND TORONTOST HELSINGISSE

$725.

AASTA ODAVAM LEND.

Finnair organiseerib jõuludeks kolm grupilendu Torontost Soome.

Valige sobivad kuupäevad väljasõiduks ja tagasitulekuks.

Väljasõidud Torontost:

Reedel 18. dets., pühap., 20. dets ja teisip. 22. dets. 1981.

Torontosse tagasisaabumise kuupäevad:

Laup. 2. jaan., esmasp., 4. jaan., laup. 9. jaan ja pühap. 10. jaan. 1982.

Hinna sisse on arvatud bussisõit Torontost Montreali ja tagasi $40 inimeselt koos kohvi ja võileibadega.

Montreali—Helsingi vahet lendate suurtes, mugavates Finnair DC-10 lennukites.

Alltoodud reisibürood organiseerivad grupisõidud bussidel Torontost Montreali ja tagasi koostöös Finnair'iga.

Lapsed alla 12 aasta sõiduhind $362.50. (Nende mõõdukate hindade tõttu 4-liikmeline perekond säästab $842 kui võrrelda APEX hindu, kus täiskasvanu maksab $862 ja lapsed $646.50.

Lennu reservatsioon peab olema tehtud vähemalt 30 päeva enne väljalendu.

Hinna sisse ei kuulu Kanada lennuväljamaks $12.50 täiskasvanult ja lastelt 6.25.

Grupi suuruse alammääraks on 10 reisijat.

Võtke ühendus alltoodud reisibüroodega või otse Finnair'i bürooga TORONTOS, 8 King St. East, tel. (416) 362-1511.

Finnair on ainuke lennuliin Skandinaaviast, mis ühendab Kanadat Soomega ilma vahemaandumiseta.

FINNAIR

Koho International Travel
191 Eglinton Ave. E., Suite 104
(416) 485-9437

Aatco Travel Service
Atria North, Suite A121
2255 Sheppard Ave. E., Willowdale
(416) 497-3622 Anja Kivinen-Velickovic

Yorkland Travel Ltd.
185 Yorkland Blvd.
Ramada Inn Hotel - Lobby
Willowdale (416) 497-0300

Skytrain Ltd. Tours & Travel
2656 Danforth Ave., Toronto
(416) 690-4922

MUUSIKAHOOAEG ALGAB

Peeter Tammearu helitööde kontsert

EKK juubelikontsertide seeria algab 18. oktoobril. Esimese kontserdi sisuks on värske eesti helilooja Peeter Tammearu helitööde kontsert. Kontserdi kavas leidub kolm ulatuslikku helitööd, mis kõik on valminud 1980. aastal: Sonaat viiulile ja klaverile, op. 15, Klaveritrio op. 17 ja ulatuslik soololaul „Le Chant de la pitié".

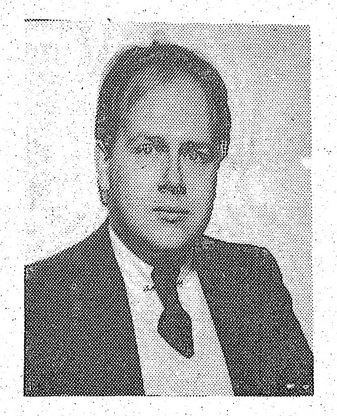

PEETER TAMMEARU

Pecter Tammearu on lõpetanud Toronto Kuningliku Konservatooriumi klaveri (Kubalek) ja kompositsiooni (Dolin ja Toi) aladel.

Kompositsiooniga on Tammearu alustanud juba õige varakult, aga ta on aktiivne ka muusikajuhina ning muusikakirjanikuna-raadiokommentaatorina.

Värskelt on Tammearu kutsutud veel Toronto Kuningliku konservatooriumi õppejõuks. Asja möödunud „Loomingupäevadel" ta rõõmustas kõiki mõjuva soololauluga, mille kirjutas üleöö „Loomingu" kirjanduse ringis loodud luuletusele.

Eelseisva kontserdi kavas leiduva Viiulisonaadi esitab konservatooriumi viiuliklassi õppejõud ja Etobicoke Philharmoonia dirigent Eugene Kash.

Sonaat ongi sündinud Kashi inspiratsioonil-tellimisel ning loodud Ontario Kunstidevalitsuse majanduslikul tunnustusel.

Eelseisev kontsert on selle sonaadi esiettekandeks. Sonaadi kompositsiooniliseks põnevuseks on kasutatud motiivistiku kõige mitmekülgsem, aga instrumentaalselt atraktiivne manipuleerimine. Teose terviklikkuse valguses leidub siin nn. seeriatehnikat ilma atonaalusesse kaldumata. Rakendades tihedalt kontrollitud motiivi arendamise võrku, toetub sonaat ikkagi küllaldaselt traditsioonilistele väljendusviisidele. Selleläbi kujuneb helitööga kontakti leidmine aina hõlpsamaks. Omaette võlurina naeratab tsitaat eesti rahvalaulust „Kui mina alles noor veel olin" sonaadi teise osa aktsioonist vastu.

Tammearu ise leiab oma sonaadis veel sümpaatiat ja lugupidamist nii Mahleri kui Shostakovitchi helilise maitse suunas.

Trio op. 17 viiulile, tshellole ja klaverile, on taas Ontario Kunstidevalitsuse toetusel sündinud tellimistöö. Grupiks, kes Tammearu selle kompositsiooni kirjutamisele inspireeris on Torontos, CBC-s musitseeriv „Trio Da Capo".

Kompositsiooni-tehniline printsiip trios on pigem ühtesattuvus kui arendus selle sõna traditsioonilises mõttes. Teos on kaheosaline: Lento ja Allegro. Ka siin on igal instrumendil nii instrumentaalselt iseloomustavat kui teose tervikusse kuuluvat ütelda. Noor helilooja ise tunneb, et „Trios" ta läheneb vahest kõige otsesemalt oma senise loomingu isikupärasusele.

Trio ettekandmisele rakenduvad Konservatooriumi ja Muusika fakulteedi õppejõud Andrew Markow ja Toronto Symphony liikmed Terry Holowach ja Ed Hayes.

Kõige värskem teos eelseisval kontserdil on laulude-tsükkel „Le chant de la Pitié" — op. 18 (dets. 1980).

Lauludetsükli teksti autoriks on Meery Devergnas. Meery Devergnas on eesti päritoluga poetess. Praegu ta elab Montrealis. Kirjandusemaailmas on Meery Devergnas silmapaistval positsioonil küll auhinnatud autorina kui Pen klubi liikmena ning üli-kooliringkondade poolt tunnustatud akadeemikuna. Kontakt luuletaja ja helilooja vahel sündis EKK poolt korraldatud muusikakonverentsil. Tammearu ütleb, et see Devergnasi luuletus on talle väga hingelähedane mille muusikasse valamine on olnud väga loomulik.

Selleks, et saavutada teatud murelikku, isegi kurjustavat luuletusest peegelduvat atmosfääri, Tammearu eraldab luuletuses leiduvad emotsionaalsed elemendid seitsmeks iseseisvaks — aga siiski üksteise juurde jäävaks lauluks. Ulatuslikuma väljendusliku paleti saavutamiseks ta laseb soolohäälel ja saatel paiguti üksteisest üsna erinevaks kujuneda. Aga siingi teenib selline võte luuletuse sisu, luuletuse mõttelist arengut. Kontrasti loomiseks toorusele mis ümbritsevat maailma näib väga valitsevat, Tammearu kasutab paiguti ka rahvalaululikku maneeri.

Lauludetsükli esiettekande teostab meie värske sopran Rosemarie Lindau. Klaveril saadab helilooja ise.

Eelseisev EKK juubelikontsertide seeria avakontsert kujuneb pulbitsevaks kaasaegsemate muusikafilosoofilis'e ja loominguliste võtete muusikanäituseks. Ta tutvustab meile ka ühe eesti noore helilooja saavutusi nii loomingulisel kui interpretatiivsel pinnal.

Toronto parimate solistide kätte usaldatud kontsert antakse Konservatooriumi kontsertsaalis 18. oktoobril. Algus on kell 6 õhtul.

Läänlased korraldavad koosviibimise

Peaaegu kaks aastat tagasi toimus esimene Läänlaste Seltsi kokkutulek. Möödunud nädalal peeti Eesti Majas Läänlaste Selsti koosolek, kus tuli arutlusele järgmise kokkutuleku korraldamine. See otsustati pidada eeloleval 1982. aastal, laupäeval, 27. veebruaril. Kokkutulek on oma iseloomule kontsertpidu, kus muusikalises osas esineb alt Lilian Treiberg Los Angelesest. Lauljatar on varem Torontos andnud iseseisva kontserdi koos Rene Uferiga. Hiljuti andsid nad välja teise heliplaadi nimega „Vaheldus". Kauge külalise tulek on huviga oodatud.

T. Eesti Majas 7 ja 8 novembril
MAALIKUNSTNIK

Joann SAARNIIT/i 34as

ISESEISEV

KUNSTINÄITUS

Majandusklubi avas hooaja balliga

Eesti Majandsklubi Kanadas avas hooaja balliga Casa Loma lossi esinduslikes ruumes ligi saja osavõtjaga. Klubi liikmetele ja nende külalistele ütles tere tulemast ja rõhutas majandusringkonna omavaheliste seltskondlike kokkutulekute tähtsust klubi esimees Lembit Jänes. Ta ütles, et ürituse teostumisele aitasid eriti kaasa Hugo Later, Ervin Hopp ja Heino Kasak, kelledele avaldas tänu.

Kokteiltunnile järgnes õhtusöök ja tants Bill Berle orkestri saatel, mille avas valsiga esimees abikaasaga. Balli eeskavalises osas esines Andres Raudsepp meeleolulauludega.

Kui pidumeeleolu oli tõusmas haripunkti, müüdi ameerika oksjonil pudel sekti Kristi Alliku Kalevipoja-ainelise ooperi lavale toomise majanduslikuks toetamiseks. Nagu ütles Joann Saarniit ballikülaliste poole pöördudes, on ooper tellitud Eesti Kunstide Keskuse poolt, kannab nime „Loom, Sword, River" ja on loodud eesti rahvaviiside ainetel. Oksjonaatoriks oli Ilmar Martens ja sektipudeli ostis J. Kittask 50 dollari eest. Kokku laekus oksjonist 173 dollarit.

Teadaanne pensionäridele

Sügishooaja esimene koosviibimine kohvilauaga on neljapäeval, 15. oktoobril algusega kell 2.30 pl. Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid ja külalisi palume osa võtta. Osavõtumaks liikmetele $4.00 ja külalistele $5.00.

JUHATUS

PEETRI KOGUDUSES ALGAB LEER

Eesti Ev. Luteri Usu Peetri koguduses algab leer pühapäeval, 18. oktoobril kl. 11 h. Leeritunnid pühapäeviti pärast jumalateenistust. Registreerida õpetajale.

Karl Aun

EESTI SINI-MUST-VALGE SÜND

Kõne Eesti Skautide ja Gaidide Malevate aastakoosolekul Torontos

29. septembril möödus sada aastat sellest päevast millal sündis eesti rahvuslik sini-must-valge värvikolmik. Aga nagu alati, sellised tähtpäevad ei seisa mitte ajaloos omaette ja isoleerituna. Nad on lüliks sündmuste käigus mis on alanud juba varem ja mis kestavad ka veel edasi. Nõnda on ka sini-must-valgete värvidega, kuigi nende sünniaega saame tõepoolest ka täpselt dateerida. Oleks võibolla lihtsam, ja ka isegi õige, öelda, et sini-must-valge rahvusvärvidena sündis meie rahva ärkamise ajal ja tema loojaks oli ärkamise aeg ise oma eesmärkide ja oma vajadustega. Sellisele laiemale taustale tahaksimegi kõige esmalt pilku heita.

Ärkamise aega võiksime ka vaadelda kui ühiskondlikku ja rahvuslikku revolutsiooni, mis aga ei toimunud järsku, vaid kulges sammsammult, aste astmelt, paari või rohkemagi inimgeneratsiooni jooksul, möödunud sajandi esimeselt poolelt kuni käesoleva sajandi teise aastakümneni. Võiksime koguni märgata kolme erinevat etappi, kuigi need omavahel ka põimuvad. Ärkamine algas eesti rahva liikmete, eriti eesti talupoja, majanduslikult rohkem iseseisvale ja jõukamale järjele jõudmisega, mille aluseks oli talundite omandiks ostmine ja hüüdlauseks oli „oma tuba, oma luba". See toimus kõige varem ja jõudsamalt Lõuna Eestis, eriti Pärnu- ja Viljandimaal. Seega selle ajajärgu rahvuslikud keskused olid ka Pärnu ja Viljandi. See toimus möödunud sajandi keskpaiku.

Sellele majanduslikule arengule järgnes varsti ka kultuurline ärkamine. Kultuurilise arengu iseloomuks oli eneses kultuur-rahva tunnetamine, rahvuskultuuri arendamine ja püüdmine hariduse poole. Esialgu mängisid selles olulist osa kohapealsed köstrid ja koolmeistrid, kuid peagi lisandusid neile eesti soost üliõpilased ja ülikooli lõpetanud. On arusaadav, et selle kultuurilise ärkamise raskuspunkt nihkus siis juba Tartu, mis oli ülikooli linn. See ajajärk algas möödunud sajandi teisel poolel ja kulmineerus lõpuks n.n. Tartu renessansis sajandite vahetusel, millal loodi Eesti Rahvamuuseum, Vanemuine ja palju teisi rahvuskultuurilisi ettevõtteid ja organisatsioone.

Üldpildi täpsustamiseks lisaksime, et alles sellele järgnes ka see, mida võime nimetada poliitiliseks ärkamiseks, s.t. poliitilise omavalitsuse ja lõpuks poliitilise iseseisvuse nõutamine. See toimus selle sajandi algaastakümneil, esialgu ka alates Tartust kuid peagi siirdudes Tallinna, mis sai Eesti poliitiliseks keskuseks ja pealinnaks.

Esimene sini-must-valge lipp, mis 1884. a. pühitseti Otepää kirikus, poolsada aastat hiljem peetud juubelil sama pühakoja ees Eesti Üliõpilaste Seltsi auvalvega. (J. Säägi kogust)

EESTI ÜLIÕPILASTE SELTS

Sellelt tagapõhjalt võime öelda, et eesti rahvusvärvide ja rahvuslipu sünd toimus kultuurilise ärkamise toimena, ja nimelt Tartus ja möödunud sajandi viimastel aastakümnetel. Kultuurilise ärkamise kõige markantsemad sündmused olid Kalevipoja ilmumine ajavahemikul 1857 ja 1861 ja esimene eesti laulupidu Tartus aastal 1869. Nendest võtsid juba juhtivalt osa eesti soost haritlased ja üliõpilased. Nõnda oli ka loomulik, et need eesti haritlased, peamiselt üliõpilased, hakkasid omavahel koonduma, s.t. oma organisatsiooni looma. Nõnda kohe laulupeole järgneval kevadel, 1870. a., sündis Tartus Eesti Üliõpilaste Selts. Ta oli just seda, mida see nimi ütleb, eesti soost üliõpilased Tartu ülikooli juures, kuigi kaasa tõmmati ka vanemaid eesti haritlasi nagu dr. Jakob Hurt, dr. K. A. Hermann j.t. Eesmärgiks oli koondada eesti üliõpilasi, tutvuda eesti kultuurivaradega ja mitte ümberrahvustuda, mis senini oli kahjuks suure osa eesti haritlastega juhtunud. Õieti see Selts algaski n.n. Kalevipoja õhtutega, s.t. ühiselt eesti rahva eepose Kalevipoja lugemise ja arutamisega, milleks ka dr. Jakob Hurt oli seletajana ja nõuandjana kaasa kutsutud. Peagi see Selts koondas enesesse kõik eestlastest haritlased Tartus ja ka mõningaid väljastpool Tartutki.

Ometi aga sellel Seltsil ei olnud veel Tartu ülikooli juures mingisugust staatust ja mõned tema liikmed kuulusid samal ajal mitmesugustesse tolleaegsetesse saksa üliõpilaste korporatsioonidesse. Oli jällegi loomulik, et tekkis mõte ja ka vajadus luua Tartu ülikooli juurde eesti korporatsioon, mis oleks olnud võrdne teiste korporatsioonidega ja samade õigustega, nende jaoks kes ennast eestlasteks pidasid. Nõnda esineti 1881. a. ülikooli valitsuse ees avaldusega eestlasist koosneva üliõpilaskorporatsiooni loomiseks. See tõstis aga ka konkreetselt päevakorrale loodava korporatsiooni värvide küsimuse, ja nõnda siis 29. sept. (vana kalendri järgi 17. sept.) 1881 a. koosolekul, mis peeti üliõpilase A. Mohrfeldti (hiljem praost Mäevälja) korteris, otsustatigi värvideks võtta sinine, must ja valge.

MIKS SINI, MUST, VALGE?

Kuigi nõnda seda otsust refereerides kõik paistab olevat lihtne, ometi on aga veel mitmeid küsimusi, mis vajaksid siinkohal käsitamist. Kõigepealt, miks sinine, must ja valge? Kahjuks puuduvad selle kohta üksikasjalikumad teatmed, kuid nagu paistab, ainukese värvina peale nende kolme oleks võinud kõne alla tulla veel ainult ka roheline. Kahtlematult oli sinise ja valge üheks põhjenduseks see, et sinine ja valge olid juba Soome rahvusliku lipu värvideks ja teadagi peale hõimu suhete eesti kultuuriline ärkamine võttis eeskujuks palju samasugusest arengust Soomes mis ajaliselt käis eesti arengust ees. Aga mitmesugustel aegadel, enne ja pärast, on leidnud märkimist ka sinine taevas kodumaa kohal ja valge lumekate talvel. Sinist on peetud ka lootuse ja valget aususe värvideks. Roheline, kui see oleks valitud, oleks võinud tähendada rohelist loodust, või ka vabadust. Eriliselt huvitav on aga musta värvi valik, kuna seda ka praegu leidub ainult erakordselt ja vähestes teiste rahvaste rahvusvärvides. Loomulikult, üheks kaalutluseks võis olla — ja mõnel pool oli seda ka nimetatud — musta mullapind mis rahvast toidab. Aga märkimist on leidnud ka eesti rahva raske saatus ja eesti talupoja poolt kantav must kuub, eriti pikk must kuub Viljandi-Pärnu kandis. Osalt võibki oletada, et valiti samad värvid soomlastega, milliste keskele lisati kolmas värv, mis pidi sümboliseerima Eesti erinevat ja rasket ajaloolist saatust. Peale nende värvide otsustamist ilmus tegelikult mitmeid luuletusi, mis neid värve ühel või teisel viisil, nagu ülalgi, seletasid, peamiselt küll loodusvärvidena — sinine taevas, must mullapind, valge lumekate. Need olid aga juba tagantjärgi seletamised, ja ühel sellisel juhul roheline lihtsalt asenduski sinisega juba varem olnud luuletuses.

ESIMENE LIPP

Küsimusele, et kas nood eesti üliõpilased, kes need värvid oma loodava üliõpilaskorporatsiooni jaoks valisid, juba teada (või aimata) võisid, et need värvid saavad kogu eesti rahva rahvuslikeks värvideks, võib vastata nii eitavalt kui jaatavalt, olenedes milliseid aspekte rõhutada. Juba enne seda konkreetset valikut olid teatavad mõtted liikumas vajadusest eesti rahvuslike värvide järgi. Kordame uuesti, et see üliõpilasorganisatsioon millele need värvid valiti, oli tol ajal tegelikult eestimeelse haritlaskonna kogu, milline oli ka oma eesmärgiks seadnud eesti rahva teenimise. Teiselt poolt aga, värvide valimine oli siiski seotud otseselt ainult ühe konkreetse eesmärgiga, omale üheõigluse taotlemisega Tartu ülikooli juures.

Võime lisada ka nende värvide hilisemast arenguloost seda mis on samuti väga oluline. Saksa korporatsioonide vastuseisu tõttu eesti korporatsiooni loomist ülikooli valitsus ei lubanud. Võitlus selle küsimuse üle kestis pea aasta. Aga kuna värvid olid valitud, siis võeti nad siiski kasutamisele, mida sai teha ainult oma ruumides. Nõnda valmistati värvimütse ja arvatavasti oli ka üks väikene lipp, mida ruumest välja tuua polnud aga lubatud. Protestiks sellise olukorra ja ülekohtu vastu järgmise aasta suurel reedel pani tolleaegne Eesti Üliõpilaste Seltsi esimees Aleksander Mõtus sini-must-valge värvimütsi pähe ja kavatses nõnda sõita avalikult läbi linna. Saksa korporandid tungisid talle tänaval keppidega kallale, tekkis rüselus, müts kisuti Mõtuse käest ja tallati jalge alla. Mitte ainult seda, ülikooli valitsuse poolt heideti Mõtus ülikoolist välja ja tal keelati isegi Tartus elamine. Koos temaga lahkus Tartust ka tema vend, kellel oli sõudepaat Tartus Emajõel ja selle paadi jättis ta nüüd Eesti Üliõpilaste Seltsile. See paat siiski kandis sini-must-valget plagu kui temaga Emajõel sõideti.

★

1884. a. kevadel valmistati Seltsile suuremõõtmeline siidiriidest sini-must-valge lipp. See lipp õnnistati Otepääl, kuna seda Tartus teha ei saanud. Alles enne Otepääd pandi lipp lehvima ja hiljem toodi uuesti salaja tagasi Seltsi ruumidesse Tartus. See on esimene eesti sini-must-valge lipp, mille saja-aasta juubel seisab samuti peatselt ees, juunikuul 1984. a.

Võiksime oma ülevaate sini-must-valge sünnist lõpetada veel mõningate lühivaatlustega järgnevast arengust.

EESTI RAHVUSVÄRVID

Esiteks: Sini-must-valge värvikolmiku tarvitamine hakkas üsna pea ja ka üha enam levinema mitmesugustel eesti rahvuslikel üritustel nagu laulupidudel, näitustel, rahvakogumistel ja ka pulmadeski. Tarvitati seda väga mitmesugusel kujul — märkidena, riietusesemetena, lipukestena jne. ja varsti ka laulukooride ja teiste organisatsioonide lippudena. Mitte ainult Eestis vaid ka mujal kus oli eestlasi, nagu vene tsaaririigi pealinnas Peterburis. Seda kaudu sini-must-valgest saidki eesti rahvusvärvid.

Teiseks: Eesti Üliõpilaste Seltsile jäid sini-must-valged värvid ainult oma siseruumides kasutamiseks, sest hiljem enam korporatsiooni loomist ei taotletud. Põhimõtteliselt on see veel praeguseni nõnda, kuigi iseseisvuse ajal ka avalikule kandmisele võeti, kuid ainult pidulikel juhtudel ja rangelt määritletud korras. Ülikooli juures Selts registreerus kui Eesti Üliõpilaste Selts, tolleaegselt saksakeelse nimetusega „Verein der studierenden Esten", milleks polnud takistusi. Kui aga hiljem eesti üliõpilaskorporatsioonid loodi, siis oma värvide valikus ka nemad lähtusid otse eranditult samast sini-must-valge värvikolmikust, ainult ühte või teist nendest värvidest muuga asendades (lilla, roheline jne.) või värvide järjestust muutes. Seega, ka nende värvide põhi on samad eesti värvid.

Kolmandaks: Kui Eesti Üliõpilaste Selts 1880-ndail aastail tähendas praktiliselt kogu eesti haritlaskonda, nii väike kui see sel ajal ka oli, hilisemail aegadel on ta olnud üks teiste eesti akadeemiliste organisatsioonide seas, kuigi vanim ja suurim. Tema värvideks, loomulikult, on sini-must-valge. Need ei ole aga mitte enam ainult tema värvid, need on nüüd ka kogu eesti rahva rahvusvärvid. Kui 1934-ndal aastal toimusid Tartus ja Otepääl 1884-ndal aastal õnnistatud lipu viiekümne aasta juubel, siis võttis sellest osa kogu tolleaegne Eesti Vabariigi valitsus täies koosseisus; tolleaegne riigivanem Konstantin Päts pidas Otepääl kõne. Sellest väikesest algest 29. septembril sada aastat tagasi olid välja kasvanud meie sini-must-valged rahvusvärvid, meie rahvuslipp ja meie riigilipp.

KANADA TEATER AUSTRAALIASSE

SYDNEY (MK) — Aastavahetusel Melbournes toimuvatele Austraalia Eesti Päevadele — järjekorras üheteistkümnendad — on lubanud teatrikülakosti tuua Toronto Rein Andre teatrigrupp, milline teatavasti esines ka Stokholmis ESTO '80 teatriürituste raames.

Alustraalia Eesti Päevadel esitab Rein Andre teatrigrupp dramatiseeringu August Gailiti „Leegitsevast südamest" ja muusikalis-sõnalise põimiku sama autori tööst „Me tõuseme jälle". Andre gruppi kuuluvad veel abikaasa Valve Andre, poeg Rein Andre ja Tamara Norheim, kes on sopran ja õppinud Helmi Betlemi juures (end. nimi Tiismann-Tiisre).

TIIU KADAKA MAALIDE NÄITUS KANADA METSLILLEDEST

Esinenud kord varem nelja tööga ühel suurel metslillede piltide näitusel Civic Garden Centre'is — Edward Garden'is, 777 Lawrence Ave. East, Don Mills'is, sai Tiiu Kadak näituse lõpul selle asutuse juhatajalt ettepaneku korraldada seal kord ka üks iseseisev näitus. Nüüd on möödunud suve jooksul eriti pr. ja hr. F. Krabi suurel kaasabil, kes tõid oma maakodust maalitavaid metslilli, valminudki üks kogu maale selle näituse jaoks. Erilist avamist sellel näitusel ei ole, kuid külastamiseks on ta avatud 7. oktoobrist kuni 4. novembrini, igal äripäeval kl. 10—4 p.l. ja pü-

EESTI NAISSELTS MONTREALIS

korraldusel toimub neljapäeval, 22. okt. Montreali Jaani koguduse seltskondlikes ruumes referaat-õhtu. Kogunemine kohvitassi juures kell 6.45, kava algus kell 7.30. Kõneleb hr. Edgar Heinsoo teemal: „Mõnda beduiinidest". Kõik teretulnud.

Family Trust
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.

Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.

VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 281-5912

KINNISVARADE VAHENDUS!

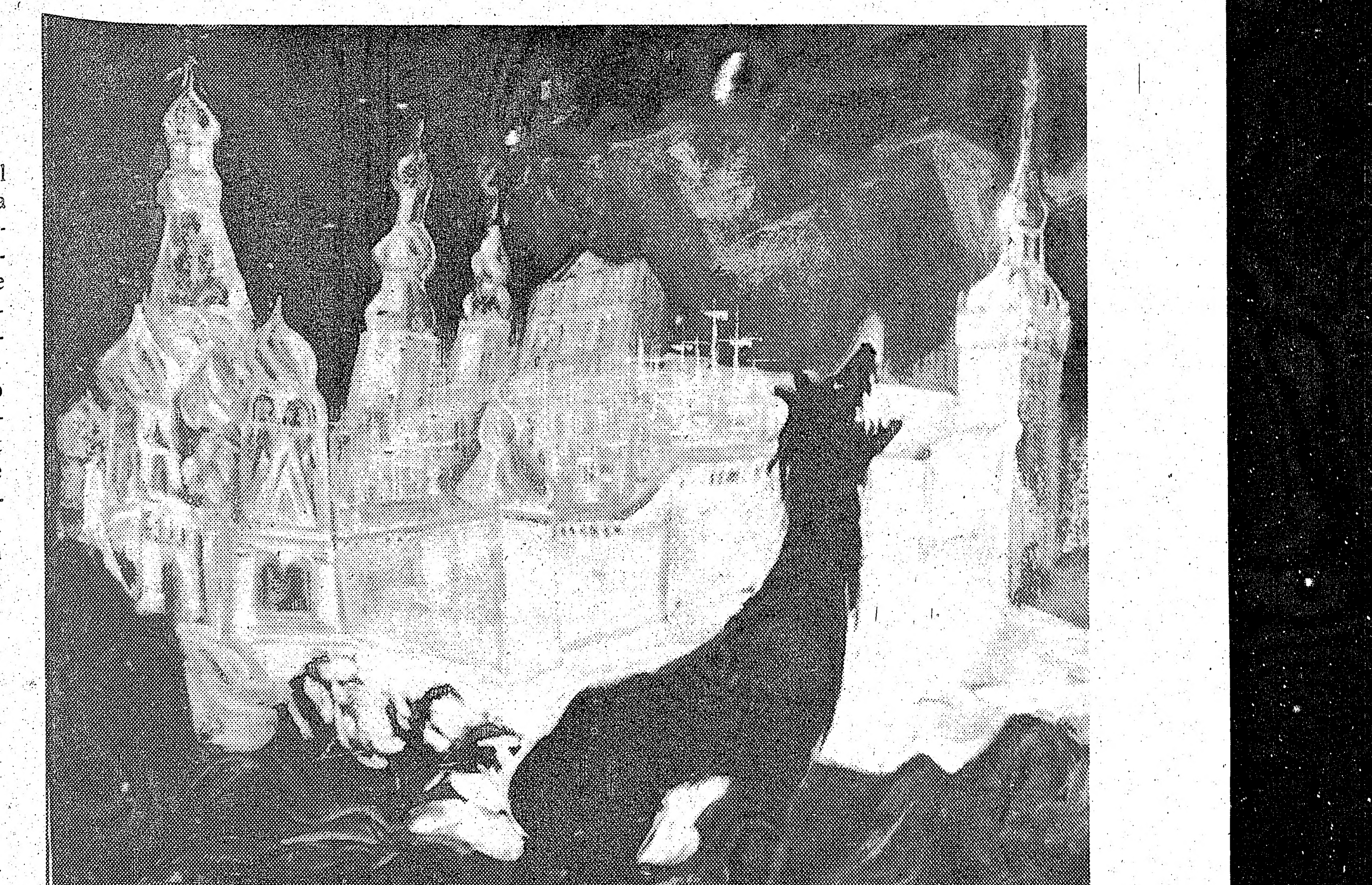

Kunstnik Joann Saarniit'i õlimaal „Rahvuste surnuaed" on üks väljapanekuist tema 34. iseseisval näitusel 7. ja 8. novembril Toronto Eesti Majas.

Rooste vastu võitlemise konverents Saksamaal

Rooste, korrosiooni, uurijad kogunesid Saksamaal Mainzis 6.—11. septembrini uurimistulemuste vahetamiseks. See on järjekorras kaheksas sellelaadiline maailmakongress.

Stockholmi Korrosioninstituteti uurimiskeskust esindas konverentsil Kaija Eistrat, kes esines seal loenguga „Retrieval of Corrosion Information" (Korroosioniinformatsiooni taastamine).

Iga uus „MEIE ELU" tellija aitab kaasa sisukamale ajalehele.

Soome raadiost

KAS „VIRO" VÕI „EESTI"?

HELSINGI (M.E.) — Saade „Kas saad aru eesti keelest?" algas Ringhäälingus juulikuu viimasel päeval. Kava koostajad on Aarne Nyman koos Kirsti Penttisega. Mõlemad valdavad päris hästi eesti keelt.

Esimeses osas käsitleti teretamissõnu ja seda, kas soomlasel kasutada nimetust „Viro" või „Eesti". Näitena toodi Toivo Kuldsepa — Tõnu Seilenthali raamat „Mõnda Eestist", mille allmärkusena nad kasutavad nime „Viro". Seevastu kange estofiil Lauri Kettunen olevat oma ajal alati eelistanud Eestit. Peale selle olevat sõna „Eesti" saanud viimastel aegadel poliitilist värvi võrreldes seda sõna „Viroga", põhjust aga ei seletatud.

Esimeses osas intervjueeriti ka akadeemik Paul Aristet soome keeles nii ta oma kodus kui ka tööl. Tema järgi Eesti on ühele tähtis, teisele siis Viro, aga ajaloos Virumaa olnud igal juhul soomlastele tähtis tolleaegse kaubanduse tõttu. Edasi Ariste rääkis, kuidas saaremaalastele kõik eestlased on „virulased", just riigi põhjamaakonna järgi, millest ka too nimetus Eestist tuleb ka Soome. Kavas lepiti kokku, et kasutatakse mõlemaid nimetusi.

„Õ" TEEB RASKUSI

Siis oli kuulda eesti keelt eri olukordades: võeti mõned näited Eesti Raadiost, nagu „Siin Tallinn, kell on 21.50", kavast „Teist ja teile" ning „Looduse kaitsest", milles vana naine rääkis kaevu kaevamisest. Konstateeriti, kuidas kõnekeel erineb tublisti kirjakeelest ja kuidas seetõttu hõimukeel olevat raske soomlastele, eriti tähega „õ". See olevat tulnud eesti keelde 1920-ndatel aastatel hoolimata trükikodade kangest vastupanust. Samuti raskusi tekitab soomlastele astmevahetus/vältevaheldus, milledest toodi näidena sõnad „linn-linnalinna, lugu-loo, tugi-toe, pidadama pean jne. Silmapaistvaid erinevusi on ka lõpu kadumise ja sisekadumisega, mis olevat tavaline Soome edelamurretes. Kõigest eelolevast hoolimata kava koostajad ei tahtnud ajada soome kuulajatele hirmu peale eesti keele raskuse tõttu.

Samas osas selgus ka, kuidas meie oleme läänemeresoomlased ehk hilisürgsoomlased, ja et meil on ühine 4-põlvega trohheus/Kalevala/eesti regivärsilised laulud said võrdluse alla.

Vahepalaks kuuldi ansambli „Collage" poolt esitatuna Karksist pärit „Käokiri" modernses vormis.

Selgus, kuidas Tallinna Draamateatris esitatud ungarlase lavastusel „Kalevala", mille rezhissööriks oli tollal soome teatritegelane Paavo Liski.

Siis siirduti nn. hoiatussõnadesse, mida kava koostajate järgi võiks kutsuda ka „riskisõnadeks", sest need sarnanevad soome omadele, tähendus aga on teine: kirja (raamat), kirjakauppa (raamatukauplus), raamattu (Piibel), hallitus (valitsus), home (hallitus), kilpailu (konkurss), konkurssi (pankrott), maku (maik), vatsa (magu) ja nii edasi. Näitelausena toodi esile „viiner oli toores ja magus". Mainiti ka, kui sõna „raputada", tuleb esile ühine algupära: räägida-sprechen-ütelda-jutella (Lauri Kettunen). Samuti tänav-tanhuva-kuja-katu.

PAUL ARISTE AED

Kavas kaevati, et Soomes pole praegu saadaval häid eesti keele õpperaamatuid, ainukeseks sõnaraamatuks on ainult Helga Laanpere poolt koostatu.

Siis külastati jälle Paul Aristet, sel korral tema individuaalelamut Tartus. Konstateeriti, kui ilus aed temal on. Ariste esitles aia puid, nagu näiteks jugapuud, mis 1937. aastal toodud sinna Ahvenamaa saartelt. Ariste pööras oma tähelepanu ka oma ajal Soomest tulnud (jääajal) juglansile ehk kreeka tähele. Samuti ta rääkis rohkesti oma laias raamatukogus jugapuust ja selle päritolust. Kuulajad said teada, kuidas 1930-ndate aastate algusest saadik Ariste on oma huvi suunanud vadja rahva ja keele poole. Ja nii ta esitaski vadja lasteluule „Mikkel-kikkel", mis kõlas väga soomepärasena. „Kikkeli" kohta Ariste mainis, et soome keeles tähendab see väikse poisi suguelundit.

KEEL MUUTUB „KRÕBEDAKS"

Hoolimata, et Eestis luuakse jätkuvalt uusi sõnu, Ariste siiski meelsamini kasutab „slängi": kulukad, pastlakas, ülikas... Ajalehe „Kodumaa" keelenurgast võetigi näiteks mõned „kas"-lõppega sõnad. Tõdeti, kuidas eesti keeltki tahetakse lühemaks teha, kuid seda vaevab sama „haigus" kui soome keeltki: keel kangesti muutub kuivaks. „Roheline massiiv" (mets) oli hoiatavaks näiteks sellele, kuidas keel praegu areneb. Samuti kuuldi nagu hoiatusena „Raadio pressiülevaadet", mille keele kohta Eestis öeldakse olevat „paberist" ja „krõbekuiv". Ja tõesti, need pikad poliitilispropagandlistlikud sõnad kõlasid eetris nagu paber.

Esimese osa lõpuks laulis Heli Lääts „Ära võõraks mulle jää", nagu soovides, et eesti keel ei jääks võõraks soomlastele.

TIM'S AUTO BODY LTD.
24—28 Howard Ave. Toronto, Ont. M6R 1V5
Tel. 533-8451
AUTODE PARANDAMINE ★ TÄIELIK MOOTORI JA TEISTE MEHAANIKA TOODE PARANDUS ★ VÄRVIMINE ★ TUNE-UPS ★ ARAVEDU Lic. Mehaanik Sõbralik teenindus ja nõuanne
Filtsos Brothers & Associate

Laske isoleerida oma maja $30.00 eest „The Canadian Home Insulation Program'i" alusel — C.H.I.P.
INSULATION by... Edmunds AND COMPANY LIMITED "We Dare to Care" Since 1947
Asjatundlik isoleerimine klaasvilla puhumisega.
Pööningu ventilaatorid.
Esindaja Torontos: ENN LIGE, tel. 425-0839

Matkamärkmeid Uus-Gineast

„MIXMASTER E BILONG JESUS CHRIST"

Kui papualane näitab taeva poole ja ütleb: „Mixmaster e bilong Jesus Christ", siis ta ei kõnele ei toidusegajast ega Jumalapojast, vaid hoopis HELIKOPTERIST. Uus-Ginea suguharude ühiskeelt „pidgini" pidi Vello Mändvere õppima sel Vaikse Ookeani suurel saarel kus ta viibis koos abikaasaga nädalapäevad.

Papua New Guinea pealinna Pt. Moresby lennuväli on avar ja hästi funktsioneeriv. Air Niugini liinilennukid on moodsad Euroopa F-27'd ja F-28'd, ideaalsed lühikestel maabumisväljakutel ja nende lendurid kuuluvad maailma parimate hulka.

See ei ole liialdus, sest, et ületada treeningut n.n. „kolmandajärgu" maabumisradade mägedes on vaja olla „Lindberg'i klassis".

Tavaliselt läheb Port Moresby lennuväljal kõik sujuvalt. Kuid ühel selgel hommikul on sõiduplaanid segamini. Kaks tundi pärast väljakuulutatud aega lahkub esimene lennuk. Pikapeale selgub hilinemise põhjus. Lennurajale on end päevitama seadnud 12 meetri pikkune krokodill. Selle ärahirmutajad on ise rohkem hirmunud ja pole mingeid tagajärgi enne kui krokodill on otsustanud oma soo poole liikuma hakata.

Linn on tavaline kolmanda maailma pealinn. Pt. Moresby hotell istub mäe otsas nagu kaljuloss, ümbritsetud pankadest ja ametiasutustest. Hotell on esmaklassiline, nii toidu kui ka teenimise suhtes. Jootraha andmine on valitsuse poolt keelatud. Papualased on uhked inimesed ning püüavad vältida vigu mis paljudes arengumaades on tehtud. Samuti ei ole soovitatud kellelegi midagi kinkida, sest see kohustaks neid omalt poolt midagi väärtulikumat vastu andma.

Neljale eestlasele, kaks neist Canberra'st, lisandub veel neli austraallast. Algul paistab, et see on üks perekond — vanapaar ja kaks tütart, veidi üle kahekümne. Kuid selgub, et tütarlapsed on omal käel. Kui küsin kust nad tulevad, saan vastuseks „Kwimmi". Minu geograafia niikaugele ei ulata, et seda asulat kuskile paigutada. Tüdrukud on tagasihoidlikud ja palju ei räägi. Alles mõni päev hiljem kuulen, et Quimby on väike koht Austraalias umbes sada miili ühest väiksest linnast mis asub Brisbane'ist paarsada miili sisemaal „outback'is".

SISEMAA

Lend läheb risti üle mäeahelikkude, ahelik aheliku järele. Seal pole ühtegi teed. Kuna ühe küla rahvas oma naabrit üle mägestiku külastada ei saa, siis igas orus on oma keel. Sel saarel räägitakse üle 700 erikeele (mitte murraku). Tüübiliseks sõja põhjuseks on kas maa, naised või sead. Väljavõte kohalikust ajalehest: „Kaks mägestiku meest tapetud kahes erinevas suguharu sõjas. Politsei teatab, et Inapin'i mees sai surma ja üheksa haavata sõjas Wanaklim'i suguharuga. Teine ohver langes sõjas Mil ja Komp suguharude vahel Lai orus."

Olgugi, et sellest kandist lahingute ajal läbi sõitsime jäi sõda meil nägemata. Sõjapidamise kommetes on uus-ginealased tsiviliseeritumad kui valge rass. Sõda peetakse ainult päeval ja selleks peab ilus ilm olema. Kui vihma sadama hakkab, siis sõda, nagu pesapalli mäng, lükatakse teise päeva peale edasi. Sõda lõpeb igal õhtul kella kuue paiku kui pimedaks hakkab minema ja jätkub järgmisel hommikul pärast päikese tõusu. Öösel sõda pidada ei saa, sest see on vaimude aeg ja ükski inimene öösel oma elamust ei liigu. Relvadeks tarvitatakse nooli ja odasid. Odavars on bambusest, umbes kolm jalga pikk ja terav ots on tehtud mõnest kõvapuu liigist. Musklik mees võib sellise oda läbi virutada alumiiniumist õllepurgist.

Mount Hagen'i lennuväli on „teise järgu maabumistee", kaetud kruusaga. Siiski maabub lennuk kindla käe all vähema rappumisega kui vahel mõni Toronto—Montreal'i „piimalend". Vastuvõtjateks meile on omapärane seltskond. Mägestiku naised kirevais riideis, tätoveeritud nägudega. Austraalia isa imetleb oma esimest poega kes saabub kuuenädalaselt Austraaliast, koos emaga, kes sinna teda sünnitama oli läinud. Siis veel mõned pakikandjad ja kohalikud tüübid, kelle riietuseks on lai nahkvöö mille all ripuvad alumiiste kehaosade katteks banaanilehed ja paari jala pikkune pussnuga.

Hotelli ees on vastuvõtjateks kärarikas käsitöömüüjate kari keda hotelli uksehoidjad uksest välja lükkavad, kuid vähese eduga. See lahing kestab veel paar tundi, enne kui vestibüül ja baar on kaupmeestest klaaritud. Quimby tüdrukud on veidi kohkunud ja küsivad kas võiksime koos õhtusöögile minna.

„GUTEN ABEND!"

Õhtusöögiks on rahu majas. Kõrval lauas istub grupp sakslasi. Jutt on lai ja kõva, sest kes siis niisugusest võõrast keelest metslaste maal ikka aru saab. Kuuldub, et nad on just saabunud põhjaranniku dzhungli-maadelt.

Pärast sööki astun kõrvallaua äärde ja ütlen „Guten Abend". Esimene reaktsioon on täielik vaikus — igaüks mõtleb kas teise laua kohta on tehtud ebasobivaid kommentaare. Siis aga läheb kohe jälle saksakeelne jutt lahti, palutakse lauda istuda ja pakutakse konjakit. Kas ma olen pärit Ida-Preisimaalt? Ei, kuid lauas leidub ka mees kes sõdurina Eestis on viibinud. Tuletatakse meelde „vanu häid aegu", Grupp on tulnud Wewak'ist ja veetnud nädala Sepik'u jõel (kas sumerlased olid kunagi seal?).

Sepik'u jõgi voolab umbes 300 miili läbi põhja New Guinea ja see ala sarnaneb Amazonas'ega, ning on üks viimaseid tsivilisatsiooni piire. Turistid pääsevad sinna ainult paat-majas, sest sellel maaalal pole kauplusi, hotellidest rääkimata. Kuid selle seikluse eest on ka oma lisamaks; üks tütarlaps on sääskede ja muude putukate poolt nii ära söödud, et ta käsivartel on raske näha kohta kahe hammustuse vahel.

SUURUSELT TEINE MAAILMAS

Üldiselt on turiste P.N.G.-s vähe. Umbkaudselt võib arvestada, et ajal mil seal viibisime, oli sisemaal vähem kui sada turisti. See on tingitud valitsuse soovist maad aeglaselt kahekümnendasse sajandisse tuua.

300 000 ruutmililine New Guinea on peale Gröönimaad suuruselt teine saar maailmas. Arenguliselt on aga mõned osad saare mägestikkudes ja soodes kaugelt taga sellest ajast kui Viikingid valitsesid Gröönimaad. Enne Esimest maailmasõda olid ranniku aladel Inglise, Saksa ja Hollandi kolooniad. Sisemaa uurimine toimus peamiselt alles aastates 1930—1950. On arvata, et praegugi veel leidub eraldatud orgudes suguharusid kes elavad kiviajas ja pole kunagi kohanud teisi inimesi.

Viimane neist suguharudest avastati 1960-tes aastates ja esimene ekspeditsioon mis läbistab saare lõunast põhjakaldale 1950-date aastate alul kohtus mitmeid ühiskondi kellel polnud aimugi, et ka mujal inimesi elab.

Pärast Teist maailmasõda võttis Indoneesia üle läänepoolse osa ja idapool jäi Austraalia hoolduse alla kuni P.N.G. sai vabariigiks 1975-dal aastal. Sellest ajast peale valitseb maad inglise süsteemis parlamentaarne valitsus, mis näib töötavat rahu ja korra kohaselt. Nädal enne kui kohale jõudsime oli esimene valitsuse vahetus. Vana valitsus kukutati parlamendi hääletusega ja opositsioon võttis üle. Uue peaministri ametisse astumise tseremoonial andis talle ameti üle endine peaminister. Aafrikas pole seda veel kunagi juhtunud.

Parlamendi ametlikuks keeleks on „pidgin", sest see on ainukene võimalus kuidas erinevad suguharud üheteisest aru saavad. Ka lehti ilmub selles keeles. Populaarsemaks neist on „Wantok", mis tähendab „ühiskeel" pidgini. Põhiliselt on „pidgin" lihtsustatud ja foneetiliselt kirjutatud inglise keel primitiivse grammatikaga ja juurde lisatud sõnadega saksa, holladi ja melaneesia keeltest. Pidgin'i variante kasutatakse mitmel pool maailmas. Keele nimi tuleneb sellest kuidas hiinlased häälduvad sõna „business".

Kui tekkib vajadus uute sõnade järele, siis luuakse neid juurde vanadest tagavaradest. Helikopteri nimeks on „mixmaster e bilong Jesus Christ". Prints Charles'i nimi on „Numba one pikinini (laps) bilong Mis Qwin". Laused võivad olla väga kõlavad: „Im i man bilong singsing tru" (See mees armastab pidutseda), või „Mipela nolukim liklik longlong dog bilong yu" (Ma ei näinud sinu väikest hullu koera).

TEE MIS EI VII ROOMA

Hommikul Mt. Hagenist lahkudes suureneb meie reisigrupp kuue võrra. Samuti kui sakslased, kes teise suunda sõidavad, on nad saabunud Sepik'u rajoonist. Kui väikses Volkswagen'i bussis juhti ootame, saan oma pidgini oskust näidata kaubeldes ühe banaanilehtedesse riietatud mehega selles keeles seatapmise kirve hinna üle. Bussirahvas vahib nagu oleksin kuu pealt kukkunud.

Kirve kaup tehtud, lähen üle jälle eesti keele peale. Pärast paari lauset koputab mulle tagumiselt istmelt ameeriklane õlapeale ja küsib, kas olen ma eestlane? Nüüd on minu kord põrutatud olla. Tuleb välja, et mees on enne sõda Euroopas reisinud ja mõnda aega Tallinnas peatunud.

Nii algab meie kahepäevane reis P.N.G. ainukesel rajal mida maanteeks nimetada võib ja mis kulgeb mõnisada miili Indoneesia piiri kandist Solomoni mere poole mäeahelikke pidi. Esimesel päeval päris korralik kruusatee viib meid üle kiltmaa, kahe mäeaheliku vahel. See on maa rikkam ala kus asuvad tee- ja kohvistandused Töölised elavad palmilehtedest punutud majades, külad on puhtad ja kaunistatud lillepeenardega. Näeme ka palmilehtedest punutud kirikuid. Teed kasutavad mõned üksikud veoautod, on aga palju rahvast kes teed pidi külast külla kõnnivad. Kui buss neist mööda sõidab, siis naeratatakse ja lehvitakse. Rahvas on igal pool lahke ja sõbralik. Kogu teekonnal kohtasin ainult kahte ebasümpaatset inimest. Mõlemad olid kohalikud valged. Buss lahkub peateelt ja hakkab kõrgemale mägedesse ronima. Tee muutub kitsamaks ja keerulisemaks ning dzhungel lopsakamaks.

Peatame mitmes külas. Etiketiks on, et üks mees läheb bussist välja, tervitab külarahvast ja soovib „bigman'i" jutule. Kui külavanem välja tuleb, teretatakse kättpidi ja küsitakse kas bussirahvas võib neile külla tulla.

Selleks saime igal pool loa, kuigi on aegu kui külastajaid vastu ei võeta. Keeldumise põhjuseks on näiteks lein või sõda. Muide, võõraid sõjas ei tülitata; sõda on sisepoliitiline asi. Ameeriklane pole seal veel „inetuks" muutunud. Kuulsin isegi kahest vanemast Austraalia daamist keda järgmiseks päevaks oli sõda vaatama kutsutud.

Kuigi olen mittesuitsetaja, kandsin alati taskus sigaretipakki, et „bigman'ile" ja külarahvale suitsu pakkuda. See oli ainuke võimalus külalislahkuse eest tänada, sest suitsupakkumist ei loetud kingituseks.

Külades liikudes jäi bussijuht, kohalik mees, alati bussi peale. Ei tea kas põhjuseks oli bussi- või enesekaitse. Arvatavasti viimane, sest polnud ta just samast suguvõsast.

(Järgneb)

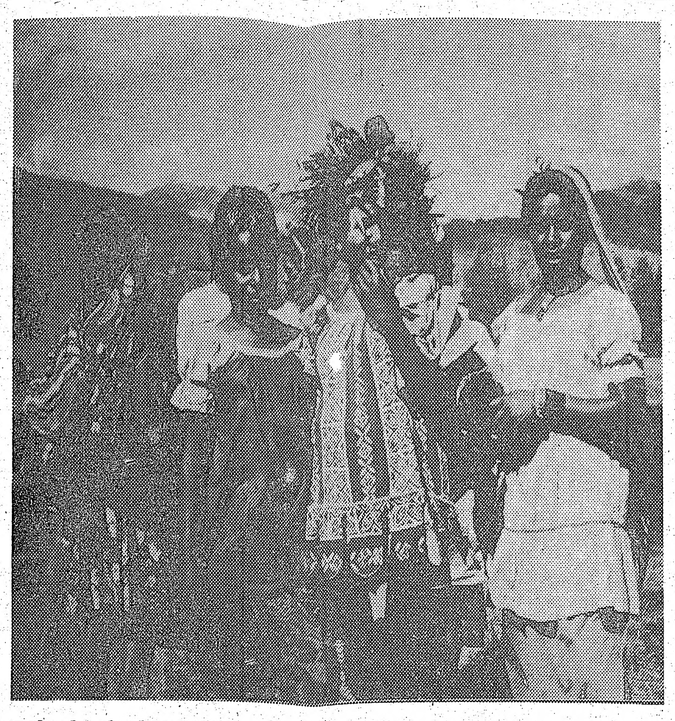

Põliselanikud Uus-Gineas. Foto — Vello Mändvere

Õngitsejate ja jahimeeste teateid

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi sügisese kalapüügi hooaja viimasel võistlusel 12. sept. osutus parimaks kalameheks F. Aadli 12 naelase ja 4 untsi haviga. Teisele kohale tuli Ü. Villmäe ja kolmandaks E. Harilaid, järgnesid E. Roo, O. Luukas, E. Lood. Võistluse kestel püüti kogusummas 22 havi.

☆

Seltsi viimasel laskevõistlusel omandas esikütti tiitli H. Kuusik, seega H. Kuusik kaitses Eesti plastiku tööstuse „Scepter'i' poolt väljapandud rändkarikat 1981 aastal. Teisele kohale tuli Eric Püss ja kolmandaks Edgar Püss. Lohutusauhinna võitis K. Talpak.

☆

Balti meeskondade vaheline laskevõistlus haavlipüssist toimus 19. sept. 1981. a. Eesti meeskonnas olid parimad laskurid Eric Püss, H. Kuusik ja K. Paap.

Seltsi juhatus tänab H. Särg'e, A. Järve't ja V. Pirsoni ja kõiki teisi, kes aitasid kaasa laskevõistluse heaks korraminekuks.

JUHATUS

Kõikideks kindlustusteks

H. LATER & CO. LTD

„Insurance"

1482 Bathurst St.,
Toronto M5P 3H1
Tel.: 653-7815 ja 653-7816

Pensionäride koori külaskäik St. Catharinesse

Pühapäeva hommikul 27. sept. läks sõit lahti Eesti Maja eest, hoolimata sajusest ilmast, mis peagi hajus. Võluvärvides sügisloodus embas meid juba teel.

St. Catharine rahva tänu Looja heldusele Lõikuspühal avaldus viljavihkude ja puuviljaga altaril. Õpet. O. Gnadenteich'i jutlus meenutas kurba pilti 1944. a. septembrikuus kuis kodurannik kadus uttu leinalooris.

Koor laulis noore juhi Peeter Tammearu juhatusel kirikus ja pärast koosviibimisel. Esinemise eest sai koorijuht tänutäheks kimbu punaseid roose. Laudadel oli rikkalikult puuvilja ja igale anti kaasa korvitäis.

Südamlik tänu õpet. O. Gnadenteich'ile, koguduse esimehele koos juhatusega, hr. Miil'ile ja eriti perenaistele. Ei saa mainimata jätta nende tublit organisti, kes rahvuselt hollandlane, aga lauldes kaasa selges eesti keeles koraalidele kui ka liturgia osas.

T.E.P.K.N. koori nimel,

JUHATUS

Finnair'i kokkutulek Eesti Majas

Kolmapäeva õhtul, 30. septembril toimus Toronto Eesti Maja suures saalis Finnair'i informatsiooni-koosolek soomlastele, millest võttis osa 450 inimest. Eesti Maja saal jäi kitsaks ja nagu kuuldus, on kavas soomlastele veel teise koosviibimise korraldamine.

Samasugune kokkutulek eestlastele korraldatakse jaanuaris või veebruaris, kus näidatakse filme, vastatakse küsimustele ja Finnair'i daamid serveerivad võileibu, veini, kohvi ja kooke. Sissepääs on tasuta.

Suure tähelepanu said Finnair'i poolt korraldatavad grupireisid Soome.

Eestlastele korraldatava Finnair'i õhtu osas jälgige informatsiooni „Meie Elus".

elna

VAJATAKSE

LAPSEHOIDJAT

5 päeva nädalas, 16 kuuse lapse juurde, Dundas—Dixie Rd. rajoonis. Helistada telef.: 270-1915 või 656-3354

Raamatut „Õpime eesti keelt" on võimalik osta või tellida „Meie Elu" talitusest. Hind $7.00

HEAD TUTTAVAT

ANETTE ENDLA'T

mälestavad

HELMI PÕUA ja
VALDO PÕUA perekonnaga USA-s

LAHKUS MEIE LUGUPEETUD JA ARMAS KLUBI LIIGE

WOLDEMAR TUVIKENE

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

ARMAST KOGUDUSE LIIGET

MARTHA HANSPUU'D

sündinud 9. augustil 1899 Tallinnas
surnud 5. oktoobril 1981 Torontos

mälestab ülestõusmise usus ja lootuses

Kes minusse usub,
ei sure igavesti.

TORONTO EVANGEELNE KOGUDUS

SURMA LÄBI LAHKUNUD KOOLIVENDA

RUDOLF SAARSE'T

sündinud 14. septembril 1907 Peterburis
surnud 3. oktoobril 1981 Brampton, Ontarios

mälestavad leinas

VILJANDI MAAKONNA POEGLASTE
GÜMNAASIUMI VII LEND

Bielefeldt-Senestadtis peetud EELK Saksamaa praostkonna 5. sinodist osavõtjaid. Foto — Kokk

Praostkonna sinod

LÕUNA-SAKSAMAAL KAKS EESTI KOGUDUST ÕPETAJATA

GEISLINGEN („Meie Elu" kaastööliselt) — Luterliku Maailmaliidu toetusel ja praost T. Põllu korraldusel toimus 29. ja 30. aug. Bielefeld-Sennestadtis „Alter Beckhofi" ruumes EELK Saksamaa praostkonna 5. sinod, millest võttis osa 25 delegaati kõigist paikkondadest Saksamaal. Peapiiskop K. Veem ei saanud kohale sõita surmajuhtumi tõttu perekonnas.

Pärast tervitamist ja õhtusööki sõitsid eestlased ühise perena Sennestadti Jeesuse Kristuse kirikusse, kus andis orelikontserdi eesti helitöödest Detmoldi muusikaülikoolis õppiv Johannes Põld, praost Põllu noorem poeg.

Aastaloosungi „Jeesus Kristus on seesama eile, täna ja igavesti" all toimunud sinod avati palvusega, mille pidas abipraost dr. Eduard Kägi. Surma läbi lahkunud praoste Max Waherit ja Richard Koolmeistrit mälestati vaikse püstitõusmisega. Sinodi juhataja praost Toomas Põld luges ette tervitused, protokollis Elmiire Kägi.

Aruande praostkonna tegevusest esitas praost Põld. Nagu selgus aruandest, pidurdab eestlaste usulist teenimist Saksamaal vaimulike puudumine Lõuna-Saksamaa ruumis, kus kaks kogudust õpetajata. Peapiiskopi ja praost Põllu püüdlused rakendada eestlaste usulisele teenimisele Lübeckis vikaarina tegutsevat noort eesti vaimulikku Jaan Kaljuranda, ei ole andnud seni tulemusi. On hakatud ette valmistama ilmalikke jutlustajaid Teoloogilises Instituudis. Esimeseks kursandiks Saksamaalt oli Ellinor Nurmik Bielefeldist. Ülevaated kogudustе tegevusest andsid T. Põld, dr. E. Kägi, K. Voogre, H. Kangur, P. Sooväli ja A. Kokk.

Dr. E. Kägi, kes külastas tänavu Tallinna, andis huvitava ülevaate oma tähelepanekutest Jaani, Pühavaimu, Oleviste ja Kaarli kirikutest. Seal on hakatud nähtavasti tundma muret Pühavaimu kiriku lagunenud katuse pärast, et säilitada kirikus asuvad kunstivarad.

Kodumaal tegutsevate koguduste ja õpetajate nimed tegi teatavaks praost Põld.

Sinod lõpetati jumalateenistusega Beckhofi kirikus, mis oli täidetud viimase kohani.

Kohalik saksa ajaleht „Bielefelder Tageblatt" avaldas sündmuse kohta kirjutise koos fotoga osavõtjatest.

-kk

EI
MINGIT
KOMPROMISSI
KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

ARMAST ABIKAASAT

MARTHA HANSPUU'D

neiuna Kivisild
sündinud Tallinnas
surnud 5. oktoobril 1981 Torontos

mälestab sügavas leinas

Õndsad on surnud,
kes Issandas surevad.

ABIKAASA

Kirstupanek kolmapäeval ,7. oktoobril kell 7.30 õ. Ralph Day Funeral Home, 180 Danforth Ave. Arasaatmine samast neljapäeval, 8. oktoobril kell 10 hommikul.

VARALAHKUNUD HEAD SÕPRA

EDGAR STRAUSS'I

mälestavad kurbuses

JOOSEP ja ERIKA KIIK perekonnaga
MATI ja ILME METSIS
ERIC ja HELGA RAJA perekonnaga
KAAREL ja VALVE TALI

LAHKUNUD ARMAST

SOHVIA LIIS'I

mälestavad kurbuses

VIIA ja EDU TOOMPUU
LAIDA ja BÄRNI TELDER
ROSETE ja REIN STAMM
ELLEN PIHLAK
OLGA VESIK
IDA ÄGI
MIHKEL KOLK
OLGA ja JOHAN RANDSALU
TOIVO RANDSALU perega

UNUSTAMATA KALLIST SUGULAST

SOHVIA LIIS'I

neiuna Kaasik
sündinud 14. okt. 1895 Saaremaal-Mustjalas
surnud 24. septembril 1981 Vancouveris

mälestavad leinas

Õndsad on surnud,
kes Issandas surevad.
Ilm. 14:13

ASTA KAASIK
LUISE KAASIK
VAMBOLA ja MAIE KAASIK perekonnaga
VAIKE ja MATTI KAUPS perekonnaga

UNUSTAMATA ARMAST

SOHVIA LIIS'I

sündinud Mustjalas, Saaremaal 14. okt. 1895
surnud Vancouveris 24. sept. 1981

Õndsad on puhtad südamelt,
sest nemad saavad näha Jumalat.
Matt. 5:8

mälestavad leinas

ERNA ja HERBERT KIRVES
perekonnaga

ARMAST ASUTAJALIIGET, LAULUVEND

FERDINAND EDUR'IT

mälestavad kurbuses
T.E. Meeskoori asutajaliikmed

O. PÕLDNE
R. KUUS
A. KIILASPEA
M. PÕLDMA
E. EERME
O. HAAMER

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK TORONTO VANA-ANDREASE KOGUDUS
Vana-Andrease kirik Carltoni ja Jarvise nurgal.
Õp. Andres Taul
17 Frank Cres., Toronto M6G 3K6
Tel. 656-9240, kirikus: 928-9172

Pühapäeval, 11. oktoobril JUMALATEENISTUS kell 4 pl. Teenib Usuteaduse Instituudi lõpetaja Albert Roost.

Pühapäeval, 18. oktoobril KONTSERT-JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul Eva Wilson-Märtson sopran ja Carl Otto Märtson orel.

Pühapäeval, 25. oktoobril TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 4 pl., jumalateenistusele järgneb kohvilaud. Jumalateenistusel ja kohvilauas esineb ansambel „Jaaniku".

ÕPETAJA KONETUNNID teisipäeval ja neljapäeval kl. 6—8 õ. kiriku käärkambris.

EESTI EV. LUTERI USU PEETRI KOGUDUS
817 Mt. Pleasant Rd.,
Toronto M4P 2L1
Kiriku telefon 483-3847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L9
telefon 483-4193

LÕIKUS-TÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 11. oktoobril kell 11 hommikul armulauaga. Teenib koguduse õpetaja, organist R. Toi. Kell 10.45 Heidi Laikve flööt. Piiblitund kell 10 hommikul. Pühapäevakool.

PIDULIK JUMALATEENISTUS pühapäeval, 18. oktoobril kell 11 hommikul dr. Roman Toi 65. aasta sünnipäeva puhul. Esinevad Estonia Segakoor, Cantate Domino, noortekoor Lootus, T.E. Meeskoor. Solistid Irene Loosberg ja Heinz Riivald esitavad R. Toi vaimulikke helitöid. Juhatavad R. Toi ja Charles Kipper. Orelil R. Toi ja C. Kipper. Leerieelsed. Pühapäevakool.

LEERI AVAJUMALATEENISTUS pühapäeval, 25. oktoobril kell 11 hommikul. Registreerida õpetajale. Kell 10.45 Marja-Leena Roos viiulil.

NAISRINGI kokkutulekud kolmapäeviti kell 5 pl.

ÕPETAJA KONETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
869 Broadview Ave.
Juht. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale, Ontario M2J 4T9
499-6486

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL

Pühapäeval, 10. oktoobril kell 10.15 hommikul PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb H. Eller. K. Raid tshellol. Kell 6 õ. TUNNISTUSED ja K. Raid, solist Senta Medri.

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
30 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6220
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 962 Jones Ave. Tel. 461-2077

Pühapäeval, 11. oktoobril kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõnelevad J. Sepp ja jutl. E. Saraoja.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church,
49 Davenport Rd.
Pastor Allan Laur
141 Clark Ave. Unit #30
Thornhill, Ontario
L3T 4P4
Tel. 889-8170

Laupäeval, 10. oktoobril kell 7 õ. PIIBLITUND, dr. Mart Leesment kõneleb teemal „Efesuse Kiri".

Pühapäeval, 11. oktoobril kell 1.15 pl. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 pl. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Lauluettekandeid.

Teisipäeval, 13. oktoobril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Eesti arst valvekorras

10., 11. ja 12. oktoobril
dr. M. Leesment 481-6834
17. ja 18. oktoobril
dr. T. Sauks 461-0912
24. ja 25. oktoobril
dr. A. Mae 493-7231
31. okt. ja 1. nov.
dr. J. Marley 921-7777

Viisid ja sõnad: RENE UFER
Uus heliplaat
VAHELDUS
Kaastegev: alt LILIAN TREIBERG
Sisu: Vaheldus, Rulett, Baaridaam, Ütle lind, Kesköine arm, Pruunid poisid, Põhjamaa neiu, Kaluriema, Armukiir, Las Vegas, Vaid illusioon.
Hind: $10.00
REKALLA RECORDS
Box 45941, Westchester Station
Los Angeles, CA. 90045 U.S.A.

ILMUS MÜÜGILE
ajakiri
„VIRU KIRI" Nr. 2
Hind $1.50. Postiga tellides saatekulu 35 c.
MÜÜGIL
„MEIE ELU" talituses,
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

KORTERID

ÜÜRILE ANDA
kolm tuba ja köök, esimesel korrusel, oma aed. Helistada peale kella 7 õhtul — telef. 422-4588.

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tunnil telefonivalve

R. S. KANE Ltd.
MATUSEMAJA
4812 Yonge Str.
(Sheppardi lähedal)
Willowdale
221-1159

Euroopa kogemustega
rätsep õmbleb
meestele ja naistele
ÜLIKONNAD — KOSTÜÜMID
— MANTLID
kvaliteet materjalid
OLD MILL TAILORS
7 Riverview Gardens (Bloor-Jane Subway Stn.) Toronto, Ont. M6S 4E4
Tel. 416/769-9535
Rudi H. Schneider

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepaäri
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251
PRILLID
parimas kvaliteedis nagu Christian Dior, Rodenstock, Zeiss jne.
Soft contact-lenses.
KELLAD
Omega, Tissot, Bulova, Accutron

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190 • Lic. E1044

H K INSURANCE AGENCY LTD
23 Westmore Drive
Suite 200
Rexdale, Ontario M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:
M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Hellstada tel. 489-8811 • 489-8002

Külastage „MEIE ELU"
kus leiate
mitmesuguseid
sobivaid
kinkeesemeid
958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)
EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
PLASTIK-
PÕRANDARIIDEID,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES:	376 College St.
	767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäri	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.
Finn Home Bakery	281 Danforth Ave.

THUNDER BAY

Finnish Book Store	168 S. Algoma St.

SUDBURY

Wolfe's Bookstore	193—195 Durham St. E.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —
„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $30.00, 6 k. $16.00, 3 k. $11.00; USA-sse — 1 a. $32.00, 6 k. $17.00, 3 k. $11.50; Ülemeremaadesse — 1 a. $36.00, 6 k. $18.50, 3 k. $12.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $14.50, 6 k. $7.25. Kiri- ja lennupostilisa USA-sse: 1 a. $16.50, 6 k. $8.25. Lennupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $32.75, 6 k. $16.40.

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada
„MEIE ELU" TALITUS

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga„ panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

.....
(Allkiri)

OLEV TRÄSS 50

Prof. Olev Träss saab 9. oktoobril 50-neks.

Juubilar sündis 1931. a. Tartus, kus sai alghariduse. Veel põlvpükstes poisina (12 a.) suundus ta elutee Rootsi, kus lõpetas Stokholmi gümnaasiumi (1951). Õpingud jätkusid USA-s, alul Princeton, N.J., Ülikoolis, mille lõpetas 1955 a. B.S.E. kraadiga „with highest honors". Sai parima hinde puhul kogu Princetoni Ülikooli ajaloos auhinna (A. G. Milbank Memorial Scholarship Prize) ja pidas ülikooli 209-dal lõpuaktusel Salutory Oration nime kandva kõne ladina keeles. Saanud General Electric Co. Stipendiumi ta jätkas õpinguid doktori kraadi saamiseks M.I.T.-s (Massachusetts Institute of Technology). Omandas seal Doctor Science (Sc.D.) kraadi septembris 1958, töö teemaks olles „Sublimation Mass Transfer through Compressible Boundary Layers on a Flat Plate".

1958. a. sai Olev Trässist, Sc.D., Assistant Professor in the Department of Chemical Engineering and Applied Chemistry Toronto Ülikoolis. Juulis 1962 sai temast samas Associated Professor ja juulis 1968 professor.

Külalisprofessorina (Visiting Professor) on dr. Träss kirjas Shveitsis (E.H.T., Zürich, 1968/69) ja Prantsusmaal (Technical University, Nancy, 1978).

Toronto Ülikooli juures, eriti oma fakulteedi piirides, on prof. Träss juhtivalt tegev mitmes erikomitees (õppetegevuse ja uurimistööde organiseerimine, auhindamine, taeduslike konverentside ettevalmistamine jne.). Teaduskonna Nõukogus (Faculty Council) on ta valitud eesistuja (speaker) ametisse alates 1978. Olnud fakulteedi struktuuri reorganiseerimise komitee esimees (1970—1972) ja tundes põhjalikult kehtivat korda ja reegleid, on prof. Träss ka n.n. Ombudsman Committee eesistuja.

Olev Träss on juhtivalt tegev ka teadusliku konsultandina ja oma eriala uurimusi tööstuslikult rakendavate firmade juures: Chemical Engineering Research Consultants, Limited — direktorina, General Comminution Inc. — asepresidendina. Kolm aastat (1972—1975) võttis ta osa N.R.C. (National Research Council) tööst, kus otsustatakse rahade suunamine uurimistöödeks kõikidesse ülikoolidesse.

Muide, General Comminution on suurel määral eestlaste ettevõte, kus prof. Träss tegelik juhataja. Ülikooli uurimisprogrammis käib töö ühe uut sorti väga võimsa veski kallal ja see firma üritab seda tööstuslikult rakendada (näiteks kivisõe jahvatamine õli sees, puhta õli asemel põletamiseks).

Publikatsioone kanada ja internatsionaalsetes teaduslikes ajakirjades on prof. Trässi nime all ilmunud 40. Koguteoses „Eestlased Kanadas" on artikkel „Kõrgem haridus" kirjutatud sama autori poolt.

Meile, juubilari sõpradele ja arvukale eestlasperele Torontos ja mujal on südamelähedasem hindavalt esile tõsta seda tööd mis pühendatud eestluse teenimisele. Juba 1959. a. valiti Olev Träss Toronto Eesti Seltsi abiesimeheks, siis (1960—1964) esimeheks. Sel perioodil pandi alus ka meie lasteaiale. Varsti ja mitmeks koosseisuks oli Olev Träss RVN liige, juhatusliige ja abiesimees. Kui pidasime Maple Leaf Gardenis Eesti Päevi (1964) oli Olev Träss korraldava peakomitee abiesimees. E.E.L.K. Jakobi koguduses oli ta nõukogu liige.

Olev Träss oli üks Kotkajärve Metsaülikooli asutajaid ja selle esimene rektor, oli selle tegevuse organiseerimisel aktiivne kuni 1972. a., hiljem juhatusele nõuandjaks.

Tartu College sai prof. Trässile nagu teiseks koduks. Ta oli Tartu Instituudi asutava komitee liige ja on direktor algusest peale (10 a.). Tartu Colleges oli ta nõukogu liige (1979/80). A.K. (Akadeemiline Kodu) puhul oli ta põhikirja kavandava komisjoni esimees. E.Ü.T.-le (Eesti Üliõpilaskond Torontos) oli prof. Träss esimene nõuandja (1959), hiljem stipendiumite kandidaatide määraja, valitud E.Ü.T. auliikmeks.

Ka A.A.B.S.-i (Balti Teaduste Arendamise Ühing) juures on prof. Trässil suuri teeneid, alates 1969 a. organiseeriva komitee liikmena ja AABS-i Kanada komitee esimehena, sümpoosiumite ja konverentside korraldajana.

Akadeemilisel on juubilar korp! Fraternitas Liviensise liige alates 1954 a., kümmekond viimast aastat korpli Kanada Koondise juhatuse esimees.

Rõõmustavalt oskab Olev Träss kõrgelt hinnata ka perekonnapea seisust. Hubases kodus on teda alati ootamas eestimeelne ja -keelne perekond: abikaasa Elvi, tütar Ülle-Merike (13 a.) ja poeg Toivo (11 a.).

Tunneme eestlaslikku uhkust. Tunneme südame põhjas siirast tänu. Ja soovime vaikselt, et oleks meil palju Olev Trässi taolisi eesti mehi.

Olev Trässi elus ümmarguseima — 50 — tähtpäeva puhul ühineme kõik — kaasvennad, sõbrad, kaastöölised ja tuttavad — selleks, et õnnitleda juubilari, ja soovida et Looja temale annaks head tervist, raugematut indu ja lõppematut edu ja õnne järgmiseks viiekümneks, rõõmuks oma kodustele ja kasuks eestlastele.

HARRY PÄRKMA

TÄHISTATI TALLINNA LINNA TÜTARLASTE KOMMERTSGÜMNAASIUMI 70-NDAT AASTAPÄEVA

T.L.T. Kommertsgümnaasiumi vilistlased Torontos kogunesid 27. septembril, et pühitseda kooli asutamise 70-ndat aastapäeva.

Koos oli üle neljakümne vilistlase, kes meeldivalt dekoreeritud peolaudades veetsid hubase õhtu, meenutades ühiseid koolimälestusi.

Korraldajate nimel tervitas vil. Valve Andre-Silm, kes ühtlasi luges ette kaugemalt saadetud kirjalikud tervitused. Tallinna Poeglaste Reaalgümnaasiumi vilistlaste poolt tervituseks saadetud kaunid roosid tõstsid õhtu pidulikkust. Hardumuses kuulati vil. J. Mihkla-Röksi poolt kooli juubeliks loodud pühendust. Õpetaja Leida Lund-Vinkelberg, kes kuulub ühtlasi kooli vilistlasperre, meenutas pikemas sõnavõtus kooli algaastate raskuste ületamist, kooli rahvuslikku valmu ning kõrgeid kasvatuslikke eesmärke.

Koosviibimiselt lahkuti tänutundega kõige eest, mida kool oma kasvandikele on andnud ning uuendati tõotust mitte ilalgi unustada oma kooli pärandit.

☆

1905. a. vene revolutsioon tegi küll hävitustööd, kuid ühtlasi ta raputas, äratas ja andis uut hoogu laiade rahvamasside iseteadvuse kasvamisele. Tallinna omavalitsuse elu juhtimine oli läinud linna enamusrahva — eestlaste kätte, kes innukalt asusid muude ülesannete kõrval hariduspõllu korraldamisele. Tallinnas oli tütarlastele ainult kaks avalikku kooli, Kroonu Tütarlaste Gümnaasium, kus õppisid peamiselt vene ametnikkude tütred ja linna poolt ülalpeetav Kõrgem Tütarlaste Kool, n.n. „Töchterschule", mis aga ei andnud oma lõpetajaile mingisuguseid õigusi. Siin pidi Linnavalitsus tooma parandust. Jäädi peatuma tol ajal äsja tekkinud uut tüüpi kutselaadilise keskkooli juurde, nagu seda on kommertskool, mis andis soliidse üldhariduse kõrval ka korraliku ettevalmistuse kaubanduslikul alal. Ka ei allunud kommertskoolid mitte tolleaegsele Vene Haridusministeeriumile, kes teostas kõva käega piirimaade venestamise poliitikat, vaid Kaubandus-Tööstusministeeriumile, kus valitsesid vabamad vaated.

21. detsembril 1910 kinnitas Kaubandus-Tööstusministeerium Tallinna Linna Tütarlaste Kommertskooli põhikirja ja andis loa õppetegevuse alustamiseks 1911. a. sügisel.

Uus kool alustas tegevust 1. septembril 1911. a., üüritud ruumides Viru tän. Alles 1916. a. okt. võis kool kolida uude, avarasse ja valgusrikkasse haridustemplisse, kus õpilastel olid soodsad arenemisvõimalused.

Tallinna Linna Tütarlaste Kommertskool oli ainulaadne Eestis. Kuigi Vene ajal oli koolis õppekeeleks vene keel, nagu kõikides koolides, võib kooli siiski nimtada eesti kooliks. Vabatahtliku ainena õpetati eesti keelt ja kirjandust, mis õhutas eesti meelt. Õpilastest olid ligi 90% eesti rahvusest. Juba kooli asutamisel olid pooled õpetajatest eestlased, kaasa arvatud direktor ja abijuhataja. Ei ole imestada, et sellises õhkkonnas said nii Tütarlaste Kommertskool kui ka Tütarlaste Kaubanduskool, mis jagas samu ruume ja allus samale juhatusele, üheks tõusva eestluse rahvuslikuks kantsiks.

Tung kooli oli suur ja õpilaste edukus kõrge, vanemates klassides ligi 100%. See leidis ka tunnustust ning juba 1916. a. anti kooli lõpetajaile õigused ülikooli pääsemiseks, viies kooli võrdsele tasemele poeglaste gümnaasiumiga.

Täieliseks eesti kooliks, eesti õppekeelega, muudeti kool 26. veebruaril 1918. a.

Kooli esimeseks direktoriks oli Heinrich Bauer, kes suure hoole ja truudusega on seda kooli loonud ja juhtinud kuni oma surmani, 11. okt. 1927. a. Temale järgnes direktor Aleksander Veiderma, suurte kogemustega pedagoog meie koolielu mitmesugustel aladel.

Inspektrissideks on olnud Alide Jürgens, Helmi Mauritz ja Helmi Metsvahi.

Tallinna Linna Tütarlaste Kommertsgümnaasium on täitnud need lootused, mis ta peale pandi. Suurem osa vilistlastest on saanud oma koolist lõpliku hariduse ja küllalt suurele osale on antud ettevalmistus õpingute edukaks jätkamiseks kõrgemates õppeasutustes. Kooli vilistlaspere moodustab elujõulise osa eesti ühiskonnas. Saadud informatsiooni alusel tegutseb nüüd Kommertsgümnaasiumi ruumides Merekool.

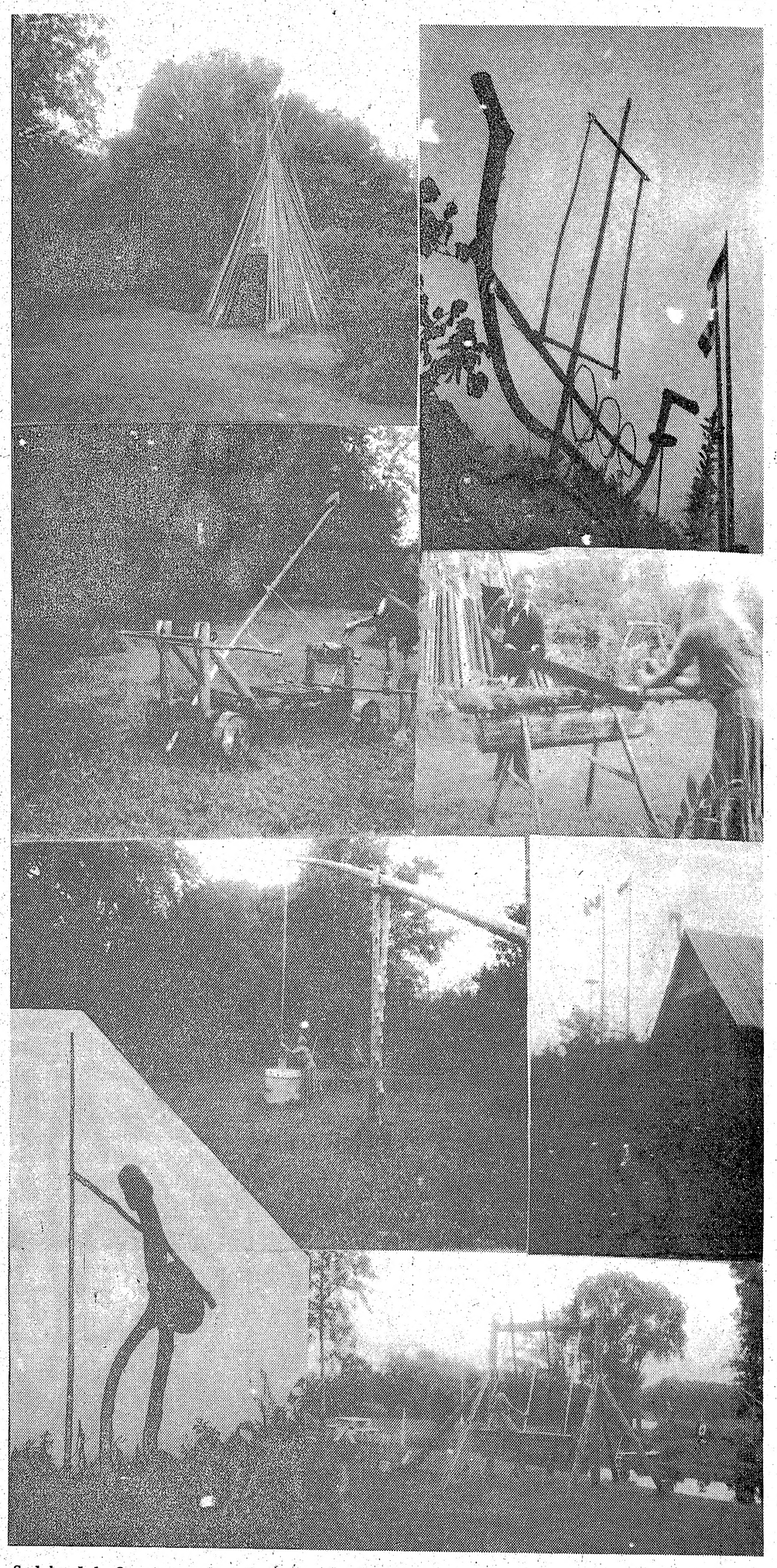

Seal, kus Lake Ontario ja Wellers Bay on ühendatud ning kust Trent kanalisüsteem oma alguse saab, on üks eesti laevnik leidnud oma saare. Mitte päris saare vaid tüki maad Gardenville sooservale lindude ja loomade riiki. See kannabki nime „Oma saar". Tegelikult on see Robert ja Maie Kreemi tagamaaga suvila, kus suured masinad on vorminud maad kanali ja maanina tegemiseks, maa sisse saare ehitamiseks ja lõpuks kolmest küljest vee ja liivavalliga piiratud Muinas-Eesti linnuse valmistamiseks. Normaalsuuruses linnuse soo poolsel küljel kasvavad eriti suure läbimõõduga vanad tuulest sasitud hiie puud. Sinna mitmekümne jalalise vibu lähedusse on kaugelt toodud ka mürakas ohvrikivi.

Juuresolevatel piltidel näeme esmalt siluetti kujutluste linnuse väravast ja suve- või püstkoda, mida on kasutatud saartel, eriti aga Hiiumaal. See nn. paargu tüüp erineb üldiselt kasutusel olnud koonusekujulisest suvekõgist sellega, et tal on piklik katusehari. Viikinglaev linnuse vallil sümboliseerib linnuste ajajärku ja muidugi ka linnuse ehitaja Saaremaa päritolu.

Teises reas näeme kadunud Karl Kasekampi poolt ehitatud Roomariigis välja arendatud kiviheitemasinat, mida kasutati linnustesse kivide, tule ja tõrva pildumiseks. See põhjustas eestlasi ka hiljem vallile ehitatud puutaredest loobumiseks, et need tules ei hävineks. Kiviheitemasin Oma saare linnuses on sõjasaak! Paremal pildil näeme kahe inimese saagi, mida põgenik-eestlased peaksid ka oma kodumaalt veel mäletama.

Kolmas pildirida: Igas linnuses on ilmtingimata kaev ja mõnikord ka sepikoda sõjariistade valmistamiseks või parandamiseks. Ka pildiloleva sepikoja lõõts on ehtne ning võib lõkkele puhuda leegi. Taamal on näha lippe ja posti otsas olevat tuleaset leegi süütamiseks rahvuslikel tähtpäevadel. Nende all on rahva oma lõkkeplats ja Vanemuise kannel.

All looduslik muistne eesti sõdur odaga valvet pidamas. Viimane pilt, külakiik, on tegelikult väljaspool linnust, kus rahvas oma igapäevast elu rahulikumalt võis elada ning kiigeõhtuil laulda, mängida ja tantsida. Seal on veel mudeltuulik, tare kujutav ehitus, saun, suvielamud ja rannas vaatetorn, mida Eestist mäletame. Oma saare perenaine kutsub luhtadega piiratud lahesoppi Tartu Emajõeks.

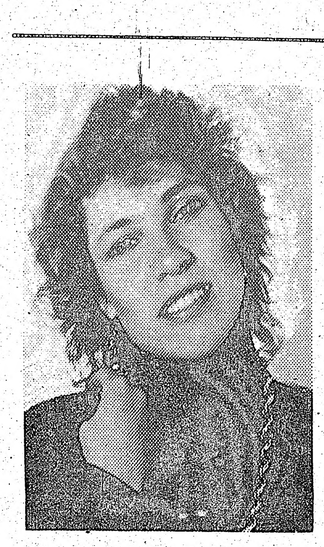

ROSEMARIE LINDAU

Lõpetas Toronto Ülikooli muusikateaduskonna neljaaastase kursuse esinemise alal (Performance). Peaainena — laul (voice), kõrvalainena — dirigeerimine. Akadeemiliselt kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

LEILI PEDE

Lõpetas Toronto Ülikooli arstiteaduskonna M.D. kraadiga. Töötab internina North York General haiglas. Spetsialiseerub perekonnaarstiks. Akadeemiliselt kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

LEENA MARITA TIISMAN

Lõpetas Toronto Ülikooli neljaaastase kursuse antropoloogia alal. Akadeemiliselt kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

KUHU MINNA?

☆ Neljap., 15. oktoobril dr. Ilse Lehiste Ohio State University'st loengud Tartu College'is kell 7.30 õ.

☆ Reedel, 16. okt. Eva Wilson-Märtsoni kontsert Vana-Andrese kirikus saalis algusega kl. 7.30 õ.

☆ Laupäeval, 17. oktoobril New Yorgi Eesti Teatri esitusel Eduard Vilde draama „Side" Lawrence Park Collegiate Institute auditooriumis, 125 Chatsworth Dr., kell 4 p.l.

☆ Laup. 17. okt. Lahti piirkonna sõjaveteranide koori (Soomest) kontsert Eesti Majas algusega kl. 7 õ.

☆ Pühap., 18 oktoobril T.E. Segakoori 30. aastapäeva tähistamise pidulik aktus Eesti Majas kell 2 p.l.

☆ Pühap. 18. okt. kirikukontsert Vana-Andrese kirikus algusega kl 11 h.

☆ Pühap., 18. oktoobril EKK Kontsertbüroo juubelisarja esimene kontsert, Royal Conservatory of Music kell 6 pl.

☆ Pühap., 18. okt. Lahti piirkonna sõjaveteranide koori kontsert Agricola kirikus algusega kl. 6 õ.

☆ Laup., 31. oktoobril T.E. Segakoori 30. aastapäeva juubeliball Prince Hotel, 900 York Mills Rd. kell 7 õ.

☆ Pühap., 1. novembril E. Invaliide Toetava Naisringi Torontos moenäitus Eesti Maja suures saalis kell 3 pl.

☆ Pühap., 1. nov. mulkide seltskondlik koosviibimine Tartu College'is algusega kl. 3 p.

☆ Laup., 7. novembril Hiidlaste mardipidu Toronto Eesti Maja suures saalis kell 7 õ.

☆ Laup., 7. novembril T.E. Meeskoori ball „Inn on the Park" hotelli Centennial balliruumis kell 7 õ.

New York sai uue õpetaja

NEW YORK (M.E.) — New Yorgi Pauluse kogudus, mille liikmeskond umbes tuhandepealine ja kus pärast praost A. Hinno rasket haigestumist läinud aastal peeti teenistusi külalisõpetajate kaasabil, kuni hiljuti ka praost Hinno ise paranemiskäigus sai taas edasi tegutseda, valis nüüd praost Hinno lahkumise järele omale uue hingekarjase. Selleks sai õp. Walter Koppermann. Tema ametisse õnnistamist on kavandatud oktoobri lõpus või novembri algul. W. Koppermann valiti enamushäältega, kus teiseks kandidadiks oli õp. E. Kuusler. Koguduse sellel täiskogu koosolekul võeti muide paljudelt kritiseerivalt sõna EELK vastava valimiskorra suhtes, mis leiti olevat arhailine ja aegunud muutunud olukordades. Soovitakse, et kirikuvalitsus peaks vastavaid sätteid muutma ajakohasemaks.

Uue õpetaja valimise kooso'ekule eelnenud teenistuse pidas külalisena hiljuti uueks praostiks valitud Lakewoodi kog. õp. Rud. Reinaru, meenutades sündmusi 37 a. tagasi ühenduses kodumaalt sunnitud lahkumisega. Eriliselt tõstis praost R. Reinaru esile eesti sõduri hindamatuid teeneid, kes oma kaitsevõitlustega sangarlikus vastupanus võimaldasid paljudel kümnetel tuhandetel rahvuskaaslastel pääseda kommunistliku terrori eest vabadusse. Tema, samuti praost emer A. Hinno olid järgnenud koosoleku vaimulikul raamistamisel kaastegevad.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

MÕTTESÄHVATUSI

Vabariiki võib tunda sellest, et keegi pole sunnitud kuulama, kui võimukandja kõneleb.

☆

Ei ole põlastusväärsemat asja kui literaadid literaate literaatideks nimetavad.

☆

Arg satiirik julgeb ainult iseenda üle naerda.

☆

On võimalik, et inimesed põlvnevad ahvist. Aga mitte ühest liigist.

☆

Suurmehed on tagasihoidlikud, väiksed teavad kõik.

☆

Stress on kõik see, mis toimub väljaspool kohvipausi.